

KTERAK DON AMOR ODPOVĚDĚL
ARCÍKNĚZI

Tu mi Amor odpověděl s rozvahou a bez durdění:
„Arcíkněže, já tě prosím, zanechej už zlořečení.
Ani žertem nesmíš říkat o lásce, že dobrá není,
neboť stačí trocha vody a je rázem po plameni.

Pro nemnoho špatných řečí se i velká láska zhatí,
malá hádka může snadno velké záští rozdmýchat
a kolikrát pro pomluvy sluha svého pána ztratí;
dobrým slovem se však může z dobrého jen lepší státi.

Poslouchej teď rozvahu, ať tvoje zloba pomine:
kde prosíme o milost, tam vyhrožovat nesmíme,
dáš-li se však slyšet v dobrém, odměna tě nemine;
dělej, co ti poradím, a neřekne ti paní ne...

Jestliže jsi nepořídil zatím ani jedinkrát
u dam ani u ostatních, které, říkáš, měl jsi rád,
můžeš za to celou vinu jenom sobě přičítat,
protože ses ke mně nikdy neuměl a nechtěl znát.

Umanul sis učitelem dříve nežli žákem být,
jenže kdo chce znát mou práci, musí do mé školy jít.
Poslouchej a čti mé rady a zbavíš se mnoha chyb:
s dámami i s ostatními půjde ti to stále líp.

Nemysli si, že tvá láska každé ženě lahodí
a že můžeš milovati, co se k tobě nehodí:
to je láska bláznivá a dobrého nic neplodí,
marnou lásku má jen hlupák, proto špatně pochodí.

Přečteš-li si Ovidia, ten ti o tom hodně poví,
protože jsem mu to svěřil jako svému fámulovi;
kdo chce v lásce dobře obstát, od něho se všechno doví,
neboť Naso s Pamphilem jsou učedníci Amorovi.

Jestliže chceš tedy dámy i ty druhé milovati,
musíš nejdřív učit se a co nejvíc věcí znáti,
neboť jinak žádná žena svoje srdce nezadá ti:
v první řadě musíš vědět, jak si ji máš vybírat.

Hledej ženu roztomilou, čipernou a krasavici,
nevybírej příliš dlouhou, ale ani trpaslici;
vyhýbej se, pokud možno, těm, co žijí na vesnici,
o lásce nic nevědí a v hlavě mají samou píci.

Hledej tělo dobře rostlé, které velkou hlavu nemá,
vlasy aby žluté byly, aniž vědí, co je hena,
obočí ať nesrostlé a protáhlé a vysoké má,
v bocích ať je vyklenutá: tak vypadá správná žena.

Velké oči krásných barev, nezapadlé, rozsvícené,
dlouhé řasy, pěkně světlé, usměvavě pozdvižené,
uši malé, útlounké a hrdlo dosti protažené,
na ty věci dávej pozor, za těmi se každý žene.

Ostrý nos a drobné zoubky v řadách pěkně souměrných
těsně vedle sebe rostlé, bílé jako padlý sníh,
dásně celé karmínové, plno ostrých zubů v nich,
rty pak hodně červené a úzké, jedny z nejužších,

ústa tolik droboučká, že milo na ně pohleděti,
tváře bílé, neosmahlé, bez chloupků a s hebkou pleti;
hleď, abys tu ženu mohl bez košile uviděti
a dobral se o ní pravdy, kterou jinak neřekne ti.

Pošli k ní svou příbuznou a ta ať začne namlouvání,
nesmí to však býti služka ani družka oné paní,
ale žena pravdomluvná, které tvoje zájmy brání:
kdo se špatně ožení, ten lituje až do skonání.

Když vybíráš poselkyni, nedej se a vždycky hleď,
ať je světem protřelá a pohromadě má všech pět,
ať dovede krásně lhát a nadhánět a uhánět:
pod takovou pokličkou se začne vařit v hrnci hned.

Nemáš-li ji v příbuzenstvu, pak se obrať na babice,
které šmejdí po kostelích a z ulice do ulice;
mají velké růžence a ve všem možném vyznají se,
včetně kouzel, kterými se očarují uši dívce.

Tyhle kvočny ukdákané, to jsou mistři vševědoucí,
vymetají hory doly, pobíhají ve dne v noci,
třepou k nebi růžencem a nařikají na nemoci,
ale kolik zlého mají tyto staré coury v moci!

Vyhledej si mezi nimi kořenářku z toho rodu,
co chodí dům od domu a pomáhá tam při porodu,
prodávajíc líčidla a černidla a vonnou vodu:
zná uhranout dívky tak, že nepoznají vlastní škodu.

Také se jdi poohlédnout mezi černé hříšnice,
které slouží nejčastěji mnichovi a jeptišce,
až z tolika toulek mají prošoupané střevíce:
takovéto klášterejdy pletichafí nejvíce.

Kde pracují tyto báby, radosti je víc než dosti,
sotvakdy se najde žena, u které jsou v nemilosti.

Chceš-li od nich slyšet pravdu, pak je vždycky vlídně
hosti:

umějí tak čarovati, že člověka zraku zprostí.

Ze všech starých namlouvaček jenom tato je ta pravá:
pros ji, aby nelhala ti, a oceňuj, co ti dává,
neboť s dobrou překupnicí prodá se i špatná kráva
a dobrý plášť skryje prádlo, které se už rozpadává.

Poví-li ti o některé, že to není kolohnát,
ale ani žádný věchet, řekni, že bys věděl rád,
má-li také malá ňadra; má-li, pak se začni ptát
na ostatní věci těla, abys věděl co a jak.

Je-li v bocích široká a v pase pěkně protažená, má-li drobné, útlé nohy, chodidla dost vykrojená a podpaždí krapet vlhká, povím ti, že je to žena, jaká nikde na světě by nemohla být nalezena.

Bláznivá je v posteli a rozvázná je v domácnosti, na takovou nezapomeň, ale měj ji v patrnosti. V plné shodě s Ovidiem předávám ti vědomosti, proto hledej nadháněčku s co největší zkušeností.

Tři věci ti neodhalím, protože se bojím jich: týkají se velké hanby, totiž kazů ukrytých. Málo je žen, u kterých se nenajde ten trojí hřích, a kdybych se o něm zmínil, vyvolalo by to smích.

Pamatuj, že chlupatost a vousatost je strašný kaz; ženu takto počertěnou ať si vezme rovnou řas! Má-li ruce jako hůlky a ječivý hlas, neblázni a rozluč se s ní, dokavad je čas.

Nakonec se zeptej na to, co se nesmí podcenit: je-li příliš rozpustilá, nevydrží její cit; ale je-li chladnokrevná, ví-li dobře, co chce mít, a tvé lásce řekne ano, spěchej se s ní oženit.

Tu je třeba milovati, té je třeba sloužiti, neboť muž se s žádnou jinou tak výborně necítí. Kdybys někdy potkal ji a zatoužil jí dobýti, snaž se pro ni dělat všechno, na co síly stačí ti.

Z nejkrásnějších šperků svých jí pošli darem kterýkoli; pokud se snad darům bráníš nebo nouze nedovolíš, slibuj aspoň naprázdno a naslibuj jí hory doly: nakonec ti uvěří a k čemukoli ráda svolí.

Sloužit musíš, to se nezlob, služba bývá jako vláha, v dobré duši nezaniká, stále více se tam vzrývá, takže lásce pomaloučku, ale jistě napomáhá: to proto, že všechno zmůže a přemůže pilná snaha.

Pokaždé když poslouží ti, poděkuj jí tisíckrát, i kdyby šlo o grešličku, říkej, že jde o poklad. Jestli něco po tobě chce, nikdy nesmíš odmítnout: proti tomu, co ti řekne, není žádný dišputát.

Co nejvíc ji vyhledávej, to jí bude velmi milé,

neboj se jí ani trochu, využívej každé chvíle, nedopouštěj, aby ostych zabránil ti někdy v díle: uvidíš-li dobrý snopek, začni mlátit z vlastní píce.

Jestli pozná, že jsi líný obdělávat svoji líchu, požene tě pohrabáčem a budeš jí navždy k smíchu: s ženou nikdy nezahálej a nebal se do kožichu, v nejskrovnějším oblečení hledej svoji čest a pýchu.

Za velikou leností se skrývá strach a zbabělost, sprostáctví a nevzdělanost, špinavost a ničemnost: pro lenivost mnozí muži přišli o mou společnost a ne jeden ztratil ženu, která byla pravý skvost.

PŘÍKLAD O DVOU LENOŠÍCH

Povím ti teď o dvou chlapech lenošivých k pohledání, kteří chtěli oženit se, a neměli proto stání. Dělal si oba zálsusk na jednu a tutéž paní; hned uvidíš, jací byli krasavci a elegáni.

První lenoch totiž měl jen levé oko na hlavě, druhý napůl chromý byl a mluvil velmi sípavě. Každý z nich však posmíval se přítelově postavě, každý myslel, že s tou paní už je ruka v rukávě.

Odpověděla jim paní, že prý by se chtěla vdát za toho, kdo línější je: toho bude milovat.

Rekla to však jenom proto, aby se jim mohla smát. Chromý se hned ujal slova a začal se vychloubat.

„Vzácná paní,“ povídá jí, „já jdu první před váš soud, protože mou velkou lenost nemůže nic předstihnout. Když jsem jednou lezl na žebř, byl jsem líný nohou hnout a raděj jsem spadl na zem: tak mám kratší jeden oud.“

Nebo co se jindy stalo: to jsem plaval v řece zas, bylo právě o polednách, slunce žhnulo jako řas a já hynul strašnou žízňí; abych se však napil včas, na to jsem byl příliš líný, a proto mi vyschl hlas.“

Po chromém se ujal slova jednooký: „Paní má, to je lenost maličká a marně se s ní vypíná.“

Povím vám teď o té svojí, neboť u mne začíná lenost vskutku nevidaná a na světě jediná.

V dubnu jsem se zamiloval do velice jemné dámy, a když jsem ji zahrnoval vybranými poklonami, ukápla mi špína z nosu, já však, starý lenoch známý, ani jsem se neočistil, takže dáma utekla mi.

A co se mi, vzácná paní, jednou v noci přihodilo! Už jsem ležel, ale nespál, venku jako z konve lilo, a že mi to množství vody celou střechu promočilo, pár kapek mi každou chvíli do pravého oka bilo.

Jenže já byl příliš líný obrátit se trochu stranou, takže mi ty krůpěje svou silou vskutku nevidanou vyrazily oko z hlavy, nemajíce na vybranou. Proto, paní, vyhrávám, a už mě od vás nedostanou!

Odpověděla ta paní: ‚To je věru zapeklité, určit, kdo je větší lenoch, když se ničím nelišíte: vy, kulhavý zabeďněnče, pramizerně chodit smíte a vy, špíno jednooký, o nic lépe nevidíte.‘

Jděte odtud, povídám, a ať vám svatbu jinde stroj s lenochem a hulvátem se pravá dáma nespokojí.‘ Proto, milý příteli můj, dobře hlídej duši svoji před kazy a nezpůsoby, které žena nevystojí.

Dělej všechno, aby jednou přestala se ostýchatí, chceš-li si ji podrobít, tahle věc v tom hodně platí: ženám, které jedenkrát veškerý svůj ostych ztratí, šije tělem více čertů, než si mohou muži přát.

Zpropadená ženská touho! Pochopí tě někdo z nás? Kolik je tvých kejklířství a kolik neplech vyvedlas! Sotva žena rozpálí se, sotva začne svádět vás, duši, tělo, dobré jméno, všechno vydá napospas.

Ztratí-li stud karbaníci, hrají v kostky do svítání o kabát i o kalhoty, až to všechno prokarbaní; odzpívá-li zpěvačka svou první píseň, znenadání rozvazují se jí nohy při nekalém bubnování.

Zpěvačky a s nimi tkalci nikdy nohy nezastaví, s jejich prsty vždycky hrají buďto tance, nebo stavý;

milovníci beze studu milování velmi baví, dej jí celé Toledo, a hlavu jí to nenapraví.

Z toho plyne naučení: ženu nesmíš zanedbat. Nikdy nenech ležet ladem svoji paní, mlýn a sad, protože je tuze těžké slavit svátek a mít hlad; zveršoval to jeden básník, připomenu ti to rád.

Neboť když se mlýny točí, vynáší to mlynáři, když se sady obdělají, jablka se vydaří, a když si své paní hledíš, mívá úsměv na tváři. Ty tři věci pamatuj si a dílo se nezmaří.

PŘÍKLAD O TOM, JAK POCHODIL DON PITAS PAYAS, MALÍŘ Z BRETANĚ

O nedbalém manželovi mám pro tebe historii, možná je až příliš bujná, ale jiná nepředčí ji. Byl jest jednou jeden malíř, Pitas Payas, ve Francii, oženil se s mladou pannou a náramně chválil si ji.

Sotva měsíc po veselce oznámil jí: ‚Ach madam, hodlám odjet do Flander, neb více si tam vydělám.‘ Řekla paní: ‚Monseñér, já šťastnou cestu přeji vám. Vzpomínejte na Bretaň a na to, jak vás ráda mám.‘

Řekl malíř: ‚Olalá, já na důkaz, že jste mi všim, namaluji na vás obraz a tou malbou ochráním šaramantní vaše tělo před bláznivým nutkáním.‘ Řekla paní: ‚Silvuplé, já nikterak se nebráním.‘

Pod břicho jí vymaloval jehně jako amulet a po cestě pánů kupců dal se presto v širý svět. Dva roky mu trvalo, než uráčil se zase zpět: jeho ženě zdálo se, že jeden rok má dvanáct let.

A protože jenom krátce užila si manžela a potom tak samotinká v ložnici své ležela, vzala do ní nocležníka, a že se s ním sbydlela, jehňátko se smazávalo, až zmizelo docela.

Slyšíc, že se manžel vrací a že času zbývá málo,

poslala hned pro přítele, kvůli němuž se to stalo, a řekla mu, že jí musí šikovně a natrvalo namalovat jehně v místech, ze kterých se zatoulalo.

I maloval jehňátko, a jak už se v tom spěchu stává, vyšla mu až příliš velká, a proto i zralá hlava.

Ale jen co domaloval, přišel posel a s ním zpráva, že se Pitas rychle blíží, ať ho paní očekává.

Přijíždí pan malíř z Flander, hned se k ženě rozletí, čeká ho však studené a pohrdavé přijetí. Sotva vešli do ložnice, nemohl než myslet na obrázek, který se mu nevymazal z paměti.

Praví ženě Pitas Payas: „Ukažte mi teď, madam, silvuplé svůj obrázek a přikročíme k zábavám.“

Vece paní: „Monseñér, ten musíte si najít sám a pak si tam štandopede dělejte, co libo vám.“

Pitas Payas dívá se, zda jehňátko tam žena má, vidí však, že je to beran s velikýma rohama.

„Není možná, madono, ta kresba je mi neznámá! Jak se mohlo jehně změnit ve starého berana?“

Chytrou ženu v tomto punktu nic a nikdo nesplete; řekla paní: „Není možná, monseñér, vy žasnete, že z beránka za dva roky statný beran vykvete? Přijít dříve, byl byste se býval těšil z jehněte.“

Pouč se z té příhody a nezanedbej, o co jde ti, nebuď jako Pitas Payas, nechť ženu pokoušeti. Líbeznými lichotkami lákej paní do objetí, a když ti dá svoje slovo, měj to vždycky na paměti.

Pedro dupe u díry, a vyplaší-li zaječící, neběží a nechytá ji, zkrátka, nemá pod čepicí; druhý Pedro kličkuje a vyplašenou polapí si: tak to chodí dnes a denně s myslivci i nemyslivci.

Žena si pak tiše řekne: „Druhý Pedro je ten pravý! Protože je srdnatější, více nežli první spraví. Tamten nemá větší cenu nežli hrstka suché trávy, s tímhle se chci ale těšit, dokud mi dá Pán Bůh zdraví.“

Kydkoli pak vidíš někde příbuzné či známé její, z lásky ke své vyvolené mluv s nimi co nejlídněji, a když můžeš, dej jim něco, ať na tebe nezhlížejí: štědrost mívá velkou moc a žena často podlehne jí.

Darem, byť i sebemenším, můžeš si ji zavázati k poslušné a věrné službě, ve které ti všechno vrátí; za peníze udělá ti všechno, co si budeš přát, proto ať máš víc či méně, vždycky jí hled něco dáti.

PŘÍKLAD O MOCI PENĚZ

Peníze jsou mocný mistr, proto je má kdekdo rád, bezcennému dají cenu, hlupákovi doktorát, rozvazují němým jazyk, chromé učí utíkat, ba i ten, kdo ruce nemá, chce jich plné hrsti brát.

I kdyby byl velký tupec, i kdyby byl sprostý chám, sotva přijde k penězům, je učenec a jemnostpán; čím většími statky vládneš, tím více jsi uctíván, ale když máš prázdný měšec, vládne tebou jiný pán.

Jestliže máš spoustu peněz, koupíš velké štěstí za ni, od papeže prebendu a blaženství až do skonání, za peníze koupíš nebe, za ně je i spása k mání, neboť kde je hodně peněz, tam je boží požehnání.

Viděl jsem, jak v samém Římě, nejzbožnějším ze všech měst,

peníze jsou uctívány jako velmi vzácná věc, jak jim všichni s velkou slávou přicházejí vzdávat čest o nic menší nežli tomu, který králem králů jest.

Mnohý převor, mnohý biskup, doktor svatých učení, patriarcha nebo mocnář má od peněz svěcení.

Nestojí-li klerik za nic, peníze ho docení: díky jim je z pravdy lež a lež se v pravdu promění.

Penězi je posvěceno mnoho dalších duchovních, mnoho kněžstva řeholního, mnohá mniška nebo mnich: peníze jim daly pověst osob velmi učených, chudému však vyčítají, že přečetl málo knih.

Zasedají u soudu a při rozsudku špatně radí,
s hanebnými advokáty jsou nejlepší kamarádi,
kteří spolu nic dobrého nesmluví a neprosadí;
za peníze páni soudci osvobodí velmi rádi.

Peníze svou velkou silou sejmou pouta rabovi,
vyprošťují vězně z klády, zují střeovic kovový,
a tomu, kdo nezaplatí, nasazují okovy.

Co na světě všechno zmohou, to je zázrak hotový!

Viděl jsem ty jejich divy všude, kde je uctívají:
těm, kteří by měli viset, svobodu a život dají,
namísto nich věší lidi, kteří čisté ruce mají;
mnoho duší ztracují, mnoho duší vedou k ráji.

Chudé lidi připravují o domy a vinice,
movitost i nemovitost, ukrutně je ničíce;
po světě se rozlézají jako svrab a zimnice,
zazvoní, a poslouchá je celá soudní stolice.

Udělají rytíře i z přihlouplého sedlačiska,
hraběte a majetníka z toho, v kom je duše nízká;
kdo je jednou při penězích, ten se směje, ten si výská,
všude slyší rukulíbám, nikterak si nezastýská.

Viděl jsem, jak mnohé domy, vznešené a uctívané,
nebo staré, pyšné hrady, přenádherně malované,
stejně jako mnohé město pevnou hradbou obehnané
prodaly se penězům a začaly jim říkat pane.

Peníze si mohou sedat k nejvzácnějším pečením,
nosit šaty z drahých látek ozdobené zlacením,
nakupovat drahokamy, krátit si čas hýřením,
jezdit s krásně vystrojeným, ušlechtilým spřežením.

Když jsem zašel na kázání, slyšel jsem, jak mnohý
zatracuje pokušení, které číhá v penězích;
ale když je po kázání, za peníze každý z nich
odřikává modlitby a odpouští nám půst i hřích.

Na náměstí zlatu lají, varujíce svoje žáky,
v klášteře však ukrývají spoustu hrnků se zlaťáky,
kterými si vyspravují své díry a nedostatky:
tolik skrývá jako oni nemají snad ani straky.

Sotva boží služebníci, páteři a různí frátri
zvětří, že má na kahánku bohatec, jenž mívá za tři,
slyší zvonit jeho mince a přestanou býti bratři,
protože se pohádají, komu z nich ty zvonky patří.

Ať se říká, jak se říká, že se fráter peněz zřiká,
trnem v oku je mu každý, v kom ucítí podílніка,
a posílá pro peníze aspoň bratra pokladníka:
proč říkají, že jsou chudí, když musí mít peněžníka?

Boháč ještě neumřel a mniši už jdou odřikat
otčenášek za mrtvého, sýčkovat a počítat;
jsou jak vrány, které letí z mrtvé muły kůži drát:
,Pro dnešek si stáhnem svršky, zítra budem maso žrát!'

Peníze se tuze líbí prostačce i komtese,
neznám ani jednu krásku, která v tomto zapře se,
která touží po chudobě a bohatství nesnese:
kdo přichází k penězům, ten přijde také k noblese.

Peníze jsou slavný sudí, kterého si kdekdo chválí,
advokát a přísedící všelijakých klíčec znalý,
hejtman velmi ostřílený, biřic, který neotálí,
mocný vladař, před kterým je sebevyšší úřad malý.

Ber si z toho poučení, říkám ti to naposled:
peníze jsou velký kejklř, který mění celý svět,
sluhu pánem dělají a pána sluhou jakbysmet,
z lásky k nim se dělá všechno, nač je možno pomyslet.

Pro ně se vše odestane, pro ně se vše přejinačí,
zatouží-li po nich žena, v tu chvíli je k muži sladší,
a má-li se zapomenout, šperk a peníz na to stačí.
Peníze i duby štípou, peníze i skály páčí,

vyvracejí mocnou hradbu, strhávají velkou věž,
z neštěstí tě vysekají dřívě, než se naděješ,
ale jen když máš čím platit: jsi-li chudý jako veš,
každý kůň ti zjankovatí, na žádném se nesvežeš.

Za peníze velmi lehce dokáže se těžká věc,
proto když máš namlouvačku, nikdy nebuď lakomec:
ať máš málo nebo mnoho, starej se jí o měsíc,
protože se nespokojí hračičkami bez peněz.

Nedáš-li jí ani grešli, přidržuj se moudrých zvyků

a svou starou poselkyni zahrň aspoň slovy díků:
kdo nemá med ve včelíně, musí ho mít na jazyku,
to mi může dosvědčiti mnoho dobrých obchodníků.

Dovedeš-li zacházeti s instrumenty a svým hlasem,
takže umíš zpívat písně a neškodit jejich kráse,
na počestném místě potom, ne pořád, jen v jistém čase,
předváděj své umění, ať tvoje paní pokochá se.

Když jsi zkusil jednu věc a nevedlo to k ničemu,
více věcí pohromadě vyslouží ti odměnu:
obráti-li svoji mysl ke zpěvu tak libému,
není možná, abys časem neuslyšel ozvěnu.

Tenký provaz těžkou kládu nezvedne a neunese,
křikneš-li jen jednou ‚hyjé!‘, žádný koník nepohne se,
pod jediným sochořem se kámen ani nezatřeše:
pod dláty a pod kladivy povolí a rozpadne se.

Zkus ukázat, jakou vládneš obratností nebo silou,
i kdyby tě neviděla, doslechne se, jak to bylo.
Nebude to s ní tak špatné, aby se to nezlepšilo,
aby se jí naléháním tvrdé srdce nezměkčilo.

Má-li koho před očima nebo v patách bez ustání,
bude ho mít také v srdci, jakkoli se zatím brání;
a přestože všichni kolem zlobí se a křičí na ni,
vzpomíná a myslí na něj od svítání do svítání.

Čím více jí za to lají a čím více se jí smějí,
čím více ji pohlavkují a všelijak urážejí,
tím více ho míti chce, tím divěji a bláznivěji,
a touží jen po setkání, na ostatním nesejde jí.

Myslívá si paní matka, že když bude křičet, plakat,
pomlouvat a vyhrožovat, za uši a vlasy krákat,
nikomu se nepodaří její dceru k hříchu zlákat;
ale jsou to ostruhy a panna po nich začne skákat.

Ať se matka rozpomene na doby, kdy mladá byla:
čím více jí její máti hubovala nebo bila,
tím více ji rozpálila; proto ať ta paní milá
posuzuje podle sebe všechny mladé, kterým spílá.

Z takového těsta bývá jedna každá smrtelnice:

co jí nejvíc zakazují, to jí láká stále více,
pro to celá zahoří a toho touží dopustit se;
v čem jí tolik nezbraňují, o to ani nesnaží se.

Po čase i divé zvíře má svou krotkou chvíli,
každé srně dlouho štvané docházejí síly,
zastaví se, odpočívá, a lučištník střílí:
tak i vzpurnou ženu zkrotíš vytrvalou pílí.

Chodíš-li ji žádat ve dne, byť jen jednou jedinkrát,
sto žádostí místo jedné nenechá ji v noci spát,
neboť paní Venuše se stále chodí přimlouvav:
o co ženu hodně žádáš, pro to bude jednou plát.

Voda tolik měkká je, a přece svými kapkami
provrtá si velkou díru nejtvrďšími balvany;
hloupý díky velké snaze končí jako vzdělaný,
žena velmi obléhaná ztratí vposled zábrany.

Zato svoji namlouvačku musíš nechat na pokoji
a lásku jí nevyznávat, nebo skončíš v pěkném loji
a pro jednu pletku ztratíš milovanou paní svoji:
jedna milá druhou milou jaktěživa nevystojí.

KTERAK AMOR NABÁDÁ ARCIKNĚZE, ABY DBAL NA DOBRÉ MRAVY, A PŘEDEVŠÍM ABY SE CHRÁNIL PÍT MNOHO BÍLÉHO A ČERVENÉHO VÍNA

Na dobré a slušné mravy musíš dbáti v každé době,
především pak nedopřávat příliš mnoho vína sobě.
Vinou vína zapletly se s Lotem jeho dcery obě
a propadl hanbě světa stejně jako boží zlobě.

O tělo i duši jednou připravilo poustevníka,
který nikdy nepil je, a když to zkusil, krutě pykal
za to, že včas neprohlédl proradného pekelníka,
jenž ho k pití vína přiměl; poslyš, co se o tom říká.

Byl jest jeden poustevníček, měl čtyřicet roků,
v pustém kraji sloužil Bohu na každém svém kroku,

takže nikdy neokusil kvašeného moku;
střídmě, cudně, zbožně žil a stal se trnem v oku
ďáblu, jenž tolik ctností nedokáže nikdy snést:
proto zkoumal, jak a čím by poustevníka mohl svést.
Jednoho dne za ním přišel vyzkoušeti svoji lest,
,Pozdrav Pán Bůh,‘ řekl mu a zatvářil se jako kněz.

Polekal se mnich a řekl: ,Vůle Páně se mi staň,
kohosi mám před očima, nevzpomínám si však naň,
neboť co zde poustevničím, ani jednou na tu pláň
živá noha nevkročila. Chraň mne, svatý kříži, chraň!’

Křížem se mu podařilo pekelníka odehnat,
čert však zůstal opodál a znovu ho hnal do tenat.
,Boží tělo,‘ povídá mu, ,které toužíš ochutnat,
mohl bys mít ještě dnes a milerád ti řeknu jak.

Nesmíš nikdy pochybovat, že stačí jen vína číš,
aby vznikla boží krev, a proto samo víno již
velikou je svátostí: jen ochutnej a uvidíš,‘
řekl ďábel a svou léčku popostrčil k němu blíž.

,Co je víno, nevím, neznám,‘ odpověděl zbožný mnich;
ale čert už všechno zchystal, protože měl dobrý čich.
,Tamhle zrovna,‘ povídá mu, ,jde několik pocestných,
kteří ti ho dají dosti; na tvém místě spěchal bych.‘

Když ho přiměl přinést víno, jal se znovu raditi:
,Konečně máš víno doma, takže se dej do pití,
okus aspoň malý doušek, dozajista stvrdí ti,
že jsem ti svou radou nechtěl ani trochu škoditi.‘

Poslechl ho poustevník a bez míry to víno pil,
a že bylo silné, čisté, rozum se mu zakalil;
ďábel v tom hned zpozoroval dobrý základ pro svůj cíl,
nad základem vztyčil dům a dobře si jej vybavil.

Povídá mu: ,Příteli můj, je tu ještě jeden kaz:
nevíš, kolik hodin je a je-li pozdě nebo včas;
opatři si kohouta, ať rozměří ti zpěvem čas,
a nějakou slípku k němu, aby mu zněl lépe hlas.‘

Poustevník už tolik pil, že nebránil se tomu lháři,
a tak potom od poháru pozoroval, jak se páří
jeho kohout se slípkami, a čím více nad tím zářil,

tím více v něm rostla chlípnost jako v každém putykáři.

Z kořene všech nepravostí, kterým bývá chamtivost,
vyrostly v něm chtíč a pýcha, které dusí každou ctnost,
a nakonec zabijáctví: takovouto společnost
má u vína každý piják, který neví, kdy má dost.

Utekl mnich z poustevny a učinil pak násilí
ženě, která křičela a křikem přišla o síly;
protože však dostal strach, že brzy by ho chytli,
zabil ji a rychle zmizel, ale jenom na chvíli,

neboť jak se říkává a je to věru jistá věc,
,Kdo se skrývá, škodu mívá.‘ Tak i tento opilec:
jakkoli svou vinu skrýval, odhalena byla přec
a poustevník předveden byl před soud jako zločinec.

Poznal pak, že jeho vina jenom z vína pramení
a že na ní před právem a zákonem nic nezmění:
tak propadl katovi a jeho duše plameni,
neboť ti, kdož hodně pijí, nadobro jsou ztraceni.

Pití, které nezná míru, ukracuje notně zdraví,
zakaluje lidem oči a veškerých sil je zbaví,
roztřese jim každou kost a vyhání jim rozum z hlavy:
není nic, co mnoho vína nezničí a neodplaví.

Zamořuje také dech, a to je chyba převeliká,
celá ústa zasmradí a do každého údu vniká,
žhne a pálí v útrokách a bodá játra jako dýka:
proto kdo chce v lasec obstát, raději se vína zříká.

Ochlastové kvapem stárnou, nepřechkají mnoho let,
mají mravy zhovadilé a nepřátel bezpočet;
ztratí barvu, ztratí šťávu, seschnou se až na věchet,
urážejí nebesa a pohoršují tento svět.

Když se s vínem spěchá a s rozumem se nechvátá,
ožralové hlučí víc než straky nebo prasata,
hádají se, perou se a vyhraje to zubatá.
Nejlépe se vínům daří, když jsou v sudech zajata.

Samo víno není špatné, v jádře velmi dobré je,
všude, kde se pije s mírou, oblaží a prospěje,
ale když se pije zmíry, všechen rozum zaleje,

z nevinného dělá lotra a z Filipa Matěje.

Proto vína zanechej a hled si dobré výchovy:
hovoříš-li s dámami, buď příjemný a medový,
vždycky mívej připraveno dosti krásných přísloví,
dívej se jim do očí a míchej vzdechy se slovy.

V řeči nebuď příliš rychlý, ani příliš liknavý,
nebuď louda bez bříčku a nebuď zbrklík bez hlavy.
I kdybys měl poslední dát, štědrý buď a laskavý,
sliby, kterým skutek chybí, ženu dlouho nebaví.

Rozuměti není tomu, kdo se slovy uhání,
a toho, kdo líně mluví, každý jenom pohaní:
velký spěch a bláznovství jsou odjakživa kumpáni,
ale kdo je velký louda, hlouposti se nebrání.

Lakomec a držgrešle má s namlouváním těžkou práci,
jestliže si zvykl škudlit, pokaždé se s prázdnou vrací;
kdo je samé ‚zítra, zítra‘, ten u ženy úvěr ztrácí,
ale kdo své sliby splní, získává si reputaci.

Ve všech skutcích, jakož slovech a ve všem, co patří
k nim,

rozvážně se míry drž a řiď se mravem obecným:
shodne-li se člověk s mírou, dopadne to dobře s ním,
ale když ji zanedbává, znelíbí se ostatním.

Vrhcábům a karbanu se musíš bránit ze všech sil,
pochází z nich peníz horší, nežli kdyby z lichvy byl:
žid si z roční půjčky bere na úrok jen třetí díl,
karbaník však zdvojí za den všechno, co kdy vyšídil.

Když se lidé do hry dají, velice se rozpálí,
kostkami se okrádají o všechno, co získali,
o šaty i o peníze, tak je karban ošálí:
každý z nich se spěchá škrábat, kde ho kůže nepálí.

Však už Mistr Roland psal, jak škodí si, kdo karbaní
a jak různě při vrhcábech můžeme být klamáni.
Kostky snědí více žita (ač nejedí bochany)
než martinské husy nebo velkonoční berani.

Ke rváčům a grobiánům raději měj dál než blíž,
nebuď šklíba ani taškář, nebo špatně pochodíš.
Sebe ani skutky svoje nikdy nechval přespříliš;

neboť velkou sebechválou velice se pohaníš.

Nebuď huba pomlouvačná, ani duše závistivá,
nebuď ženich, který se jen po velikém věnu dívá.
Nežárli, když tvoje milá moudrá je a rozvážlivá,
kdo ženě nic nedokáže, ten ji darmo podezřívá.

Nechval před ní jinou ženu, neobdivuj cizí vzhled,
nebo ji to rozesmudní a bude se trápit hned,
pomyslí si, že bys asi raději tu druhou sved,
a tak pro svou nerozvážnost uvidíš ji naposled.

O všech ženách musíš mlčet, ale svoji opěvat:
co si nosí ve svém toulci, nechce žádné jiné dát;
proto musíš její krásu vychalovat nastokrát,
sic ti bude dávat košem dlouho nebo napořád.

Vždy jí pověz čistou pravdu, v které žádná faleš není,
a když si s ní začneš hráti, obejdi se bez řečnění.
Vyzná-li ti svoji lásku, dbej o její potěšení:
kdo mlčí a porozumí, neodejde bez odměny.

Nikdy se k ní nepřibližuj, dokud všichni neodtáhli,
nedávej jí znamení, sic připravíš si konec náhlý,
protože jim rozumějí, kdo po nich už dřívě sáhli:
veď svou bitvu zpovzdálí a klidně! Jen se neunáhli.

Snaž se býti jako holub: čistotný a jemný vždy,
snaž se býti jako pávi: bystrý, velmi rozvážný,
moudrý, nikdy nasupený, ani smutný, ani zlý.
Věz, že všichni milovníci velmi se tím okrášlí.

Pozor ale: máš-li dvě, pak nesmíš si vést nerozumně,
ať nepozná, že tvé srdce také po té druhé stůně:
jinak se ti štěstí v lásce promění jak světlo luně
a budeš jak ten, kdo zasil v řece nebo na laguně.

Dej tu uzdu svému koni a představ si, jak se vzpíná
nad tím, že tvá milenka má nějakého mouřenína!
Proto zkoumej svoje srdce a mívej je před očima,
abys mohl podle něho posuzovat srdce jiná.

Dobrotu své přítelkyně nade vše a pořád chval,
ale nikdy před jinými, to bys pozdě litoval,
neboť mnohý ztratil milou, když se hloupě vychloubal:
co pro tebe udělá, to nesmíš nikdy dávat dál.

Dovedeš-li o všem mlčet, dovolí ti o to víc:
kde se dalo mužům věřit, milerád jsem vyšel vstříc,
ale s pány klevetníky nechtěl jsem mít nikdy nic,
ty jsem držel vždycky dále od paní i od děvčic.

Jako skrýváš ve svém břiše všechno, co jsi snědl dnes,
tak ukrývej tajemství své, které mnohem sladší jest.
Píše ve své knize Cato, velký římský učenec,
že se přítel pozná po tom, jak zná smlčet tajnou věc.

Když volavka zvedne hlavu, je ji vidět odevšad;
když prokouše hloží hlínu, nemá se kam schovat pak
a všichni je vyhazují, aby měli čistý sad:
proto na všech trzích světa mlčení je nad zlaťák.

Co jen škody napáchají mluvkové a pomlouvači!
Sami sobě neposlouží a ke všemu druhé zmáčí,
neboť ženy bojí se jich a drží se zpátky radši:
stačí jeden podvodník a prodělají všichni hráči.

Vždyť i kvůli kousku sýra, který vzala myška malá,
říkává se: „Zase nám ta banda myší sýr sežrala!“
Mor ať přijde na hlupáka, hrom ať praští do packala,
na kterém si žena míru pro ostatní muže vzala!

Ze tří věcí, o které se u ženy chceš pokoušeti,
ohlídej si dobře první a druhá ti neuleť;
když ohlídáš dobře obě, bude tvoje i ta třetí:
jenom jazyk na uzdě drž, nebo milá uteče ti.

Dej si radit od přítele, pochlebňíky však drž zkrátka,
dáš-li na to, co tě učím, bude tvoje cesta hladká:
otevře ti zítra bránu, kdo ti včera zamkl vrátka,
která je dnes nevraživá, zítra bude velmi sladká.

Řekl bych ti mnohem více, ale už se nezdržím,
musím zase po jiných jít, vyhovět a přát i jim:
trápí je to, když se zmeškám, a já nerad zahálím.
Važ si rad a sám si rad a poradíš i ostatním.“

Já, řečený Juan Ruiz, takto v Hitě arcikněz,
ač jsem hledat nepřestal a nepřestávám ani dnes,
paní, jakou Amor kreslí, dosavad jsem nenalezl
a těžko kdy naleznu, žal nežal, bolest nebolest.

KTERAK ARCIKNĚZI RADILA DOŇA VENUŠE A O LÁSCE DONA MELOUNA A DONI ŠVESTKY

Tak Amor odešel, a sotva jsem se ráno probudil, chtěl
jsem se zařídít podle jeho rad. Abych pravdu řekl, řídil
jsem se jimi už dávno, ale přes všechnu snahu a mlčenlivost
se mi v lásce nikdy nevedlo. Řekl jsem svému srdci: „Ještě
jednou tě dám dohromady s krásnou paní, a jestli nepo-
chodím, nechám toho nadobro.“ Srdce odpovědělo:
„Co se nepodaří dnes, zkoušej zítra.“

Dal jsem tedy vale škodlivému smutku a našel si kra-
savici, jaké není rovno. Jmenovala se Doňa Švestka a byla to
zámožná, ještě mladinká vdova z Calatayudu, která od-
mítala všechny nápadníky, i nejbohatší. Málokdy vychá-
zela z domu, a proto jsem zašel na radu k paní Venuši,
u níž každá láska začíná a končí, neboť ona je náš život
i naše smrt a vládne králům, vévodům a všemu stvoření.
Řekla mi: „Radil ti už můj manžel, Don Amor, a ten četl
Ovidia ve škole, avšak mohu jej doplnit. Ženinou lásku
nedostaneš darem: musíš si ji vysloužit. Žena má ráda
oddané, veselé a odvážné muže a tajně po nich touží, ale
cítí se jako každá samička méně vinna, když ji nápadník
k lásce maličko nutí. Proto se nevzdávej, když se vzpouzí
a když vrčí; má ji k tomu strach a stud, ale něžná slova
zkrotí i tu nejvzpurnější. Najdi si dobrou prostřednici,
která by vám oběma dobře rozuměla. Ale pozor, nechtěj
dobýt ženy hned napoprvé, to bys ji vystrašil; nepůsobí-li
jí to potěšení, nesmíš se jí dotýkat ani ji krotit. Řekla jsem
ti dost a chvátám dál: pusť se do díla, a i kdybys tisíckrát
nepochodil, čas všechno srovná.“

Zanechala mě Doňa Venuše v pěkné kaši! Rady mi dala,
ale bolest nezhojila. Nezbyvá než vysekat se z toho vlastním
jazykem. Jdu za tou paní a jsem jako námořník, jenž
zůstal sám a bez vesel na bouřícím moři. Já nebožák!
Zachráním se? Nikde nevidím přístav, všechna má naděje,
všechna má útěcha je v té, pro kterou se tak soužím. Už

Když mi potom místo lásky jenom samá žalost zbyla, viděl jsem, jak na terase sedí paní ušlechtilá, a ta moje smutné srdce bez prodlení uloupila: dosud ani jedna žena se mi tolik nelíbila.

Velký půvab této dámy nepředčila jedinká, protože to byla dcera bohatého tatínka, šlechtična a krasavice, ctnostná a tak mladinká, že to pro mne, Bůh mi pomoz, byla zrovna novinka.

Byla sličná, usměvavá, ale dbala na svou čest: sedávala věčně doma, zalezlá jak jezevec. Vyhledal jsem Klášterejdu a svěřil jí celou věc, neboť tyto poutnice jsou počátek všech svatých cest.

Věřte, že mě nelákali další páni Fernáni a že víckrát nesvěřím jim takovéto posláním, neboť každé dobré věci škodí špatní kumpáni: před falešným poslem ať mě Matka boží ochrání!

Moje stará prostřednice byla věrná služebnice, dennodenně chodila tam, dennodenně viděly se, namlouvala, přemlouvala, dotírala stále více jako vojsko rozložené kolem domu krasavice.

Pro začátek jsem se tedy vrátil ke svým písničkám: přidala je bába k dárkům, odnesla, a už je tam.

„Kupte, paní,“ volá na ni, „almerijské šátky mám!“
Řekla paní: „Ráda koupím, napřed se však podívám.“

„Slečno zlatá,“ čaruje má Klášterejda vychytrale, „podívejte, co vám nesu! Prstýnek! Jak drahý ale! Zkuste si ho,“ nahání ji opatrně, ale stále.

„A co nesu za novinu! Nedávejte ji však dále.“

Vím o jednom, který by vás vídati chtěl každý den a dal by vám celé město se vším všudy, co je v něm. Nebuďte tak ostýchavá, nehleďte jen do těch stěn: Bůh vás poslal do světa a vy nejdete vůbec ven.“

Čarovala, čarovala, až tu dívku oklamala: moje písničky odevzdala, život pásem opásala, a když prsten navlékala, tak se na ni podívala, že jí rázem udělala a mou cestu prošlapala.

Průpovídka, kterou znají mudrcovi učedníci, prikazuje „Nové sítko nechej tři dny na polici“; tak ta stará jménem Straka přiběhla mi náhle říci, že už déle nechce býti zlodějkou a loupežnicí.

Řekl jsem jí na to žertem: „Ach ty strako hubatá, raděj se drž dobré cesty a nescházej do bláta. Dobré splácej dobrou službou, na kterou jsi najata, pamatuj, že ke korytu patří také ohlávka.“

Jenomže jsem při té řeči pozapomněl na přísloví „Tak dlouho se žertem mluví, až se velká hana poví“; hněvala se bába tak, že byl jsem z toho tumpachový: řekla o mé tajné lásce kdejakému tlachalovi.

Převelice bedlivě pak hlídala si dceru máti, takže jsem už nemohl tak často za ní chodívati; jen se člověk zapomene, a hned se to nevyplatí: proto musíš ústa hlídat anebo je zamykati.

Poznal jsem to na Strace a dobře poslyš, co ti radím: máš-li něco pod pokličkou; ani nahlas, ani kradř nikomu nic nevytýkej, ať tvou tajnost neprozradí; neboť velká pravdomluvnost ze všech věcí nejvíc vadí.

Takovéto poselkyni nesmíš říkat palice a přes všechno štěbetání straka ani stračice, vějíce či kladivo a kyrys nebo poklice, klepadlo a posílák a hřebelec či udice, babice, hák na maso a provázek a spušťadlo, pilník ani poklopec a škrabka ani škrabadlo, pálka, brousek, udidlo a ženidlo či vdávadlo, jakož ani lopatka a kleště nebo lapadlo,

ani zvonek, klapačka a kuplířka a sukovice, uzda, vůdce, vojvodkyně a potulná služebnice; neříkej jí nikdy běhna, byť běhala sebevíce: dáš-li na to dobrý pozor, nezběhne a odvděčí se.

Propadlo a žihadlo a ostruha a žebříček, obojek a karabáč a matrika a slovníček, všechno ti to vypočíst je pro mne těžký oříšek: více jmen a lstivosti má, než bys našel u lišek.

Jak je psáno v zákoníku, není zákon, kde je žal; poznal jsem to, když mě Amor, můj velitel a můj král, zkrušil žalem pro tu paní: trpěl jsem a bědoval jako ovce beze stáda, která neví kudy dál.

I musel jsem přezalostně u stařeny žebřati, aby se už nehněvala, že jsem byl tak hubatý. Liška ví jak na zajíce, jak ho z díry dostati: z černého je rázem bílé, když se kožich obrátí.

„Namouvěru,“ řekla bába, „nejdříve mi chcete lát, ale když jste bez poslice, hned mě zase máte rád. Kdo chce s bábou někam dojít, musí o ni tuze dbát; někdo ale líbá ruku, kterou by chtěl uřezat.“

Z toho, co se vyzradilo, nemusíte mítí strach, všechno zase odvolám a proměním to v pustý tlach, jako by se pod nohama proměnila hrouda v prach; potom dílo dokončím a všechno bude na dosah.

Nedávejte mi však jména špatná ani ošklivá, říkejte mi *Pravá láska*, a já budu poctivá: pomněte, že dobré slovo dobré shodě prospívá a že není o nic dražší nežli slova bláznivá.“

Abych mohl říci pravdu a neprohrál u stařeny, udělal jsem z *Pravé lásky* jméno knihy i té ženy. Že jsem si jí dobře hleděl, dala mi dar velmi cenný: není hříchu bez trestu a není dobra bez odměny.

Mazaně si bába svlékla košili i suknicí, a jako by zešílela, pobíhala ulicí. Říkali si potom lidé: „Čert vezmi tu babici! Když dovede takhle bláznit, nemá rozum v palici.“

Ve všech domech přiznávali, že by byli pošetilí, kdyby bábu vážně brali, a mnozí se do hlav bili, že takové potrhlici někdy něco uvěřili.

Járku, tuhle starou ruku políbil jsem v pravou chvíli.

Než uplynul další týden, vzala za své celá fáma a mou paní nehlídá už matka ani jiná dáma: kde je dobrá prostřednice, tam je větev pod nohama, chraň ji jako duši v těle, ať je dlouho zachována.

Znovu tedy běhala a prodávala drahokamy, však už jsme si pověděli, jaké umí kopat jámy: nic a nikdo neobstojí před starými kuplířkami a před jejich úderem! Kdo uši má, ať naslouchá mi.

Vyprávěl jsem vám už dříve, jak takové obchodnice nabízejí různé zboží, dům od domu běhajíce: kde je dosti nehlídají, vlezou k dcerám do světnice a foukati nepřestanou, dokud mlýny netočí se.

Moje stará věrná Straka, dejž jí Pán Bůh hodně zdraví, dodržela svoje slovo; málokterá má ty mravy. Řekla mi: „Já čemukoli postavím se bez obavy, jen aby šel míček kolem a nikde se nezastavil.“

Teď nastala pravá chvíle: upustili od hlídání, a když přijdu se zbožičkem, otevrou mi všechny brány. Z řečí strach mít nemusíte, vymluvím jim všechny fámy, a kde staří nebojují, nekrákají ani vrány.“

Ať tu paní uhranula, anebo ji omámila
tinkalem či jiným práškem, ve kterém je tato síla,
ať jí dala kořen lásky, anebo ji otráвила,
dokázala, že se stala z moudré ženy pošetilá.

A jako pták na čihadle sokolíka láká,
tuto dámu přivábila do kouta má Straka.
V příslovích je pravda, brachu, a povím ti jaká:
„Starý ohař neštěkává nikdy na strašáka.“

Protože je přirozené rodit se a umírat,
musela má paní zemřít, a to za svůj hříšný pád:
malíčko, a nebylo jí, těžko je mi o tom psát.
Odpusť, Bože, její duši, rač jí v nebi požehnat!

Když jsem potom hořekoval, že se mi víc nenavráti,
ulehl jsem na lůžko a začal málem umírat;
celé dva dny trvalo mi, než jsem zase mohl vstáti.
Jářku, co je do trachtace, když se za ni takto platí!

KTERAK PŘIŠLA BÁBA ZA ARCIKNĚZEM

Začal se už měsíc březen, rozkvétalo jarní kvítí,
a tu za mnou přišla bába a začala do mě rýti:
„Lépe je, když lotřík stoná, než kdyby měl zdravý býti.“

Nato jsem ji popadl a jal se pyšně švadroniti,
ale ona bědovala a říkala bez ustání:

„Huba běží, arcikněže, ale skutek kulhá za ní.“
Povídám jí: „Čert mi dlužil tohle babské vinobraní!
Všechno víno vypijí a sedlinu mi potom haní.“

Vysmál jsem se mizérii, která mě tak skličovala,
v nezvedených písních o tom, jak mi bába nadávala.

Ať se dámy nestrachují, žádná není neurvalá:
nepoznal jsem ještě ženu, aby se jim nezasmála.

Proto, moje vzácné dámy, prokažte mi laskavost
a račte být shovívavé: nechci vzbudit vaši zlost,
neboť by mi nezbývalo nežli umřít na lítost:
mezi věcmi rozumnými strpte jednu ztřeštěnost.

Jestli mi to dovolíte, dlouho pro vás budu psát,
co jsem slyšel a co viděl, věřte mi, že z duše rád.
Dlouho psát a nezmýlit se není ani možné snad:
a proto vás pěkně prosím, odpusťte mi tentokrát.

KTERAK ŠEL ARCIKNĚZ NA ZKUŠENOU DO HOR A CO SE MU PŘIHOILO S HORÁKYNÍ

Apoštol nám prikazuje míti se vším zkušenost:
šel jsem tedy zkusit hory a neměl jsem pořád dost,
až jsem vposled ztratil mezka a nenašel ani kost:
hledat chleba bez dvou kůrek bývá hloupost nad hloupost.

Přihodilo se to v březnu, když o svatém Emiteru
jdu k průsmyku nad Lozoyou a říkám si, namouvěru,
tak strašlivou metelící se snad ani neproderu:
hledat, co jsme neztratili, bývá ztráta v každém směru.

Nad průsmykem v hustém křoví mě ta stezka klikatá
přivedla až ke kravařce čili z louže do bláta.

Ptal jsem se, kdo je, a řekla: „Já jsem Káča Nosatá,
Káča, co má tolik síly, že stačí i na chlapa.“

Hlídám tady u průsmyku a lidé mi platí mýto;
neublížím nikdy tomu, komu není peněz líto,
ale když se někdo zdráhá, nečekám a vezmu si to:
honem zaplať, nebo poznáš, jak se mlátí prázdné žito.“

Zastoupila mi tu stezku, která byla jako nic,
protože ji prošlapalo jen několik jalovic.

Smutný, těžce sužovaný a prokřehlý stále víc,
povídám jí: „Milá zlatá, já jsem poutník z Nemanic.“

Pusť mě dál a dám ti šperky oblíbené v tomto kraji,
jen mi musíš poraditi, jaké se tu nosívají:

kdo se zeptá, nepochybí. A proboha,“ povídám jí,
„pusť mě k sobě do pastoušky, nohy už mi přimrzají.“

„Kdo chce dary, nevybírám,“ slyším na to od Káči,
„slib, co chceš, a pamatuj si, že mi sliby nestačí:
kdo mě něčím obdaruje, ve sněhu se nezmáčí,

radím ti však, neotálej, anebo tě rozpláči.“

Jak říkává stará bába, když si nové přádlu sliní:
„Liška, které dojdou síly, dá se zabít od hodiny.“
V hodince tak velmi těžké, ze strachu a kruté zimy
slíbil jsem jí brož a knoflík a pytlíček z králičiny.

Hodila mě na ramena, tak jako se nosí žoky,
a za dobrou odpověď mi ušetřila mnohé kroky,
které by mě stála cesta po stráních a přes potoky:
o tom, jak to všechno bylo, zveršoval jsem tyto sloky.

PÍSNÍČKA O HORÁKYNĚ

Jednou zrána na pěšině
nedaleko Malangosta
přepadla mě horákyně
a spustila na mě zostra:
„Kudy chodíš, nešťastníku,
že mi lezeš do průsmyku?
Co tu hledáš? Kdo tě poslal?“

Odpovídám na otázku:
„Já jdu dolů do vsi přece.“
„I ty jeden drzý klacku,
že tě ďábel neodnese!
Tímto místem, které hlídám
a za které odpovídám,
neprojde se jen tak lehce.“

Rozkročí se na chodníku,
obludná je jako psice,
a povídá: „Pacholíku,
vyváděj si sebevíce,
dokavad mi něco nedáš,
marně tudy cestu hledáš,
já zůstanu na pěšince.“

Naléhal jsem na kravařku:

„Probůh, nech mě dále jít,
poodstup mi z cesty, jářku,
nemám tě čím odměnit.“

Povídá: „Pak z cesty sejdi
a přes celou horu přejdi,
ale průsmyk zahradím ti.“

Potkal jsem se s pěkným drakem,
stůjte při mě všichni svatí!

Zatočila Káča prakem,
a když jsem chtěl utíkati,
podtrhla mi holí nohu
a povídá: „Přísámbohu,
dneska budeš rundu platit.“

Kroupy bily, chumelilo,
a ke všemu Káča vzteklá,
až mi z toho úzko bylo.
„Zaplať, nebo poznáš,“ řekla.
Povídám jí: „Krásná paní,
měl bych jenom jedno přání:
užítí si trochu tepla.“

„Neboj se, já odnesu tě
k sobě a pak na pěšinku,
ale napřed zahřeju tě
při chlebě a dobrém vínku.
Slib něco a při mé víře
budu tě mít za rytíře.
Máš ty ale štěstí, synku!“

Ze strachu a prokřehlosti
slíbil jsem jí toto zboží:
dobrý kožík s dvěma skvosty,
knoflíkem a pěknou broží.
Povídá: „To já dám více!“

Jen pojd se mnou! Jářku, hni se!
Zima už tě nepoloží.“

Popadla mě, až to praští,
a tak zlehka za krk dala,
jako bych byl límec k plášti,
a hned k vršku pospíchala:
„Jen se neboj, ty můj klacku,
pohostím tě po horácku,
abych si tě rozehřála.“

Za chvíli mě před tou zimou
ve své teplé krčmě skryla,
topila tam dubovinou,
králičinou nešetřila,
upekla mi koroptvičky,
kúzlátko a homoličky,
každá jako houžev byla.

Pstruha a s ním kolo sýra
čtvrtní vína zapíjíme,
smetanu mi z mléka sbírá,
k tomu spoustu másla jíme.
Povídá: „Ty klacku jeden,
jen co bude chleba sněden,
hned si spolu zaválčíme.“

Nad tolika dobrotami
zimnice mě opouštěla,
a jak tělo rozmrzá mi,
na tváři se úsměv dělá.
Káča po mně okem střelí
a povídá: „Ach příteli,
myslím, že jsem rozuměla.“

Řekla mi ta nezbednice:
„Pojď, jestli mi svedeš nabít.“

Jen se odlep od lavice
a shoď dolů ten svůj hábit!“
Popadla mě za zápěstí,
a co chce, to musím svéstí:
lepší koupě nemohla být!

KTERAK ARCIKNĚZ POTKAL DRUHOU HORÁKYNĚ

Když jsem vyšel z této krčmy, zamířil jsem k Segovii,
ne kvůli té dračí Káče, abych šperků nakoupil jí,
ale za tím žebrem dračím dochovaným po bestii,
co zabila starce Randa; u Moyi prý viděli ji.

V Segovii jsem však poznal, že můj poklad na dně je:
nenašel jsem věčný pramen ani studnu naděje,
a vida, že vyschlý měšec k dobrým koncům nespěje,
řekl jsem si: „Všude dobře, ale doma lépe je.“

Třetího dne jsem se vydal zase za svým rodným krajem,
ale Káče jsem se vyhnul, neboť s dárky už byl amen.
Vybral jsem si jiný průsmyk, říkají mu Chladný pramen,
a bloudil jsem celou cestu, neznaje tam ani kámen.

Poblíž břehu v jednom boru, kterým jsem se vzhůru
bral,
narazil jsem na kravařku, stádo stálo opodál.
Říkám: „Krásná horákyně, jak rád bych vám poctu
vzdal,

buď mě nechte po mém boku, nebo rcete kudy dál.“
„Řekla bych, že nemáš rozum: vždyť jsi vlezlý jako veš!
Chceš-li ke mně přistoupiti, rozvaž si to, než se hneš,
nebo ti dám sukovicí jednou měř a dvakrát řež,
a jestli tě, chlape, chytím, pěkně si to odskáčeš.“

Průpovídka říká o těch, kdo nechtějí nuzovat:
„Slípce, která pilně hrabe, skočí zrnko pod zobák.“
Hrabal jsem se po chodníčku, u kterého stál ten drak,
když mi rovnou k uchu skočí sukovice, ale jak!

Shodila mě ze stráně a byl jsem jako bez ducha:

přibyla mi zkušenost, jak bolí rána do ucha.
„Hrom do čápa!“ povídám si. „Hrom do toho padoucha,
který čápat nelituje a z hnízda je vyštouhá!“

Když pak na mě položila svoje ruce rozhněvané,
povídá ta bezbožnice: „Nemáš chodit přes orané.
Už se nezlob: hra je hra a častokrát se při ní stane,
že si lidé nahromadí bohatství až nevidané.“

Pojďme spolu do chýšky, ať nedoví se to můj chlap;
ukážu ti kudy dál, a budeš dobře obědvat.
Járku, vstávej, havránku, a zanechej všech dalších vád.“
Vida, že se udobřila, zvedal jsem se velmi rád.

Popadla mě za ruku a svorně jdeme po stráni,
šlo na třetí a já neměl ještě ani snídani;
v chýšce nebyl nikdo doma, a tak prý nic nebrání,
abychom se bez třetího dali ve dvou do hraní.

„Bože, děvče,“ povídám jí, „já bych raděj něco sněd.
Nalačno tě nepotěším a mám tělo jako led:
do hraní mi bude teprv, až mě pozveš na oběd.“

To jí bylo proti srsti, chtěla na mě dorážet,
ale potom prostřela mi. Povídám: „Teď potvrdí se,
že chléb s vínem hřejí více nežli nové nohavice.“
Zaplatil jsem za jídlo a povídám té krasotince,
aby mi šla ukázat novou cestu do vesnice.

Velice mě přemlouvala, abych zůstal aspoň dnes,
zhasit koudel, která hoří, je prý tuze těžká věc.
„I chraň Pán Bůh,“ říkám na to, „dneska spěchám jako
švec.“

Roztřásla se velkým hněvem a já strachem, zbabělec.

Vytáhla mě před chýšku a nechala stát u dvou cest;
protože však prošlapaná jedna jako druhá jest,
mohl jsem se rozběhnout a rychle zmizet za kopec:
když jsem přišel do Ferrera, chystalo se na rozbřesk.

Složil jsem si píseň o tom, co směšného zažil jsem:
není myslím obvyklá a krásy je v ní málo jen.
Pokud říkáš dobrou špatnost, rozumět si nebudem:
já budu psát o jednom, a ty budeš číst o druhém,

PÍSNÍČKA O DRUHÉ HORÁKYNĚ

Vzpomínati budu vždycky
na Agátu z Chladné říčky,
na tu statnou dívčinu.

Jednou v horách u vesnice,
která takto nazývá se,
viděl jsem, jak krasavice
na pasece krávy pase,
i řekl jsem této dívce:
„Nebe žehnej vaší kráse.“
Povídá mi na to: „Klid se,
běháš tady jako blázen,
neznáš ani pěšinu.“

„Pěšinu, tu neznám, dámo,
zabloudil jsem do křoviska,
jak už člověk, nevidáno,
jednou tratí, jindy získá;
ale věřte, že dnes ráno
na cestu si nezastýskám:
jste tu vy, má krásná panno,
a pod vámi tráva čistá
u vody a ve stínu.“

Rozhněvané kravařici
bylo k smíchu, co jsem říkal,
zvedla se a šla mi říci
jako pravá semetrika:
„Netušíš, jak na vesnici
dovedeme krotit býka!
Tobě dali pekelníci
sílu jenom do jazyka.
Tumáš něco k lepšímu!“

K lepšímu pak od té paní
za ucho jsem dostal holí,
takže jsem se z horských strání
skutálel až do údolí.

Povídá ta saň všech saní:
„Tak se chytá králík v poli!
Nenecháš-li žertování,
zapřáhnu tě mezi voly:
alou, sic tě pozdvihnu!“

Když mi potom maso dala,
viděla, že nedovedu
platit, kolik přikázala.
Povídá: „Ty lotře z ledu,
pro tohle jsem vale dala
pasákovi od sousedů?
Nechtěj, abych ukázala,
jak ježkovi zvednout svedu
každou jeho bodlinu!“

KTERAK ARCIKNĚZ POTKAL TŘETÍ HORÁKYNI

V pondělí už před svítáním vydal jsem se dále zas.
Poblíž krčmy U havrana horákyně jako ras
porážela borovici a nebyl s ní žádný špás:
chtěla si mě namluviti, jako bych s ní husy pás.

Myslela si, že jsem zdejší: hned začala ptát se
a pro hloupé klábosení zanechala práce.
Myslela, že budu tančit, jak jen se jí zachce,
jenže při tom zapomněla na jednoho rádce,

který řekl příteli, když chtěl mu dobře poradit:
„Neopouštěj dobré bydlo pro nejistý blahobyť,
protože když od jistého odláká tě klamný třpyť,
nenalezneš, co chceš mít, a budeš bídu s nouzí třít.“

Zveršoval jsem horskou píseň a připojil toto dílo

ke všemu, co v ruce máš: z ní poznáš, co se přihodilo.
Byl tenkrát den velmi drsný, ale že už jaro bylo,
přivstal jsem si, aby se mi o to dříve ulevilo.

PÍSNÍČKA O TŘETÍ HORÁKYNI

Když jsem přišel do doliny
po neděli časně zrána,
potkal jsem tam horákyni
za hospodou U havrana.
Šaty celé rudé měla,
vlnou byla přepásána;
povídám jí: „Sestro milá,
ochraňuj tě svatá Panna.“

„Copak hledáš v tomto kraji?
Hádám, že jsi sešel z cesty.“

„Jdu horami,“ povídám jí,
„a dívám se na nevěsty.“

Na to ona: „S horalkami
bývá život bez bolesti:
kdo tu hledá, najde štěstí.“

Jen jestli ti, milý strejčku,
horská práce dosti voní.“

„Jářku, znám pást u háječku,
nesedlané klisny honit,
zabít celou vlčí smečku,
a jen co se dovím o ní,
žádný chrt mě nedohoní,

umím vzpurné býčky spoutat,
opatrovat dobře krávy,
ze smetany máslo stloukat,
ševcovat a mačkat gajdy,
do pastýřských píšťal foukat,

a také mě velmi baví
krotit koně, když je mladý,

umím tance roztodivné,
vrtáky a rozkročáky,
v tom mě nikdo nepředstihne,
ať je dlouhý nebo krátký,
a když někdo rozčilí mě,
neucouvnu o krok zpátky
a složím ho na lopatky.“

„Pak se můžeš po libosti
u nás v kraji oženiti:
kdybys mi dal darů dosti,
hned bych si tě chtěla vzíti
a žil bys jen pro radosti.“
„Jářku, pověz, co chceš mítí,
a já všechno daruji ti.“

Povídá mi: „Já, příteli,
nechci žádnou taškařinu:
jeden pásek rudý celý,
šest prstýnků, všechny z cínu,
šněrovačku na neděli
a na zimu kožišinu,
navíc krásnou tamburínu,

náušnice, pěknou sponu,
co svítí jak pozlacená,
pruhovaný čepec k tomu,
holínky až po kolena,
ať je slyšet ze všech domů:
„Fňukalka je šťastná žena,
takového každá nemá!“

Povídám: „Buď bez starosti,
bude-li ti libo, paní,

dám ti ještě jiné skvosty.
Svatba bude, zatím na ni
z příbuzenstva sezvi hosty;
mysli na mě bez ustání,
já jdu splnit tvoje přání.“

KTERAK ARCIKNĚZ POTKAL ČTVRTOU HORÁKYNĚ A JAKÉ BYLA POSTAVY

Je to pořád stejná bída na horách i na kopcích,
že tam nikdy není teplo, když je mráz a padá sníh.
Byl jsem zrovna nad průsmykem, vtom se prudký vítr
zdvih,

ledový a mrazivý a vůbec jeden z nejhorších.

A protože ten, kdo běží, zapomíná na zimu,
utíkal jsem po stráni a podobal se lovčímu,
který hodí k hnízdu kámen a uloví modřinu;
modlil jsem se: „Bože, pomoz, nebo tady zahynu.“

Ještě nikdy nezažil jsem takovouto chvíli zlou,
neboť dole u průsmyku setkal jsem se s příšerou,
s nejděsnější ze všech oblud, jaké v naší době jsou,
s pastýřkou, co klisny pase, hrůzostrašně urostlou.

Zkormoucený velkou zimou prosil jsem tu ježibabu,
aby rychle zahřála mě, a dostal jsem od ní radu:
chci-li, aby pomohla mi, musím platit bez odkladu.
Bohu se mne zželelo a pustila mě přes Tabladu.

Nelze smlčet, jaká byla urostlá a zteplá,
neboť věřte, byla velká jak jezdecká kobyly.
Kdo by s ní chtěl zápasiti, pozná, co je přesila:
složil by ji jenom tehdy, kdyby po tom toužila.

Apokalypsa je hrozná, ale ani svatý Jan
neviděl v ní zjev tak hrozný, jako byla tato saň;
ta by zmohla celý šik a stačila by sama naň,
i když nevím, který čert by od ní chtěl být milován.

Hlavu měla přebrovskou, nedohlédneš temene,

vlasy černé jako vrána, kratičké a zmaštěné,
oči, které špatně vidí, zapadlé a červené,
stopu, jakou ani medvěd neotiskne do země,

obě uši dlouhé tak, že vyhrála by nad oslátky,
krk náramně silný, černý, chlupatý a navíc krátký,
nos dlouhý jak koliha a žízeň věru bez přestávky:
za pár dnů by mnohým kupcům propila i velké statky.

Hubu měla prořezanou ještě více nežli psice,
dlouhé, křivé, koňské zuby, obrovské a tučné líce,
obočí jak z havrana a tlusté jako jitrnice:
dejte dobrý pozor všichni, kteří chcete oženit se!

Chlupy delší nežli moje černaly se kolem brady,
jinam jsem se nepodíval, ale kdybys pátral všady,
hádám, že bys na ní našel všelijaké jiné vady;
nesměj se však cizí tříse a hled si své vlastní klády.

Nad kolena neviděl jsem, ale byla nohatá,
tuze silná v holeních a dlužno říci lýtkatá;
od ohně jí naskákaly puchýře jak jehňata
a kotníky větší měla než dvě roční telata.

Zápěstí té ženy byla širší než má ruka celá,
kůži plnou hustých štětín a nikterak suchou měla,
hlas jak bas a huhňavý, že člověku se špatně dělá:
kvákala a krákorala, jako by se neslyšela.

Malíčky té krasavice větší než mé palce byly,
a představ si další prsty, je-li ti ten nápad milý:
kdyby tě tak povískala, tvé skráně by pocítily,
jaké by to bylo v lisu utaženém ze vší síly.

Prsa měla vytahaná, přes košili přetažená,
a sahala jenom k pasu, neboť byla přeložena,
ale mít je volně viset, spadla by jí na kolena:
při citeře poskakují, i když nejsou vycvičena.

Ve svém černém boku měla žebra velká jako hnát,
musel jsem jít kousek dál a počítat je natrikrát.
Říkám ti, víc neviděl jsem, víc nebudu povídat:
klevetivým mládenečkům neradno se svěřovat.

Zhrozil jsem se této stvůry a složil jsem o ní pak
tři velice dlouhé básně, nestačí to na ni však:

první dvě se dají zpívat a třetí je rozkročák;
nebudou-li se ti líbit, zasměj se a nechej tak.

PÍSNÍČKA O ČTVRTÉ HORÁKYNĚ

Na horách zrána hned
osud mě s Madlou sved,
když jsem se k Tabladě
vypravil na výlet.

Přišel jsem nad průsmyk
napůl už nebožtík
studený a bílý,
jak mě vysílily
závěje a led.

A jak tím nečasem
k Tabladě spěchal jsem,
stála na pěšině
krásná horákyně,
červená jak květ.

Povídám: „Krásko má,
nejhlubší poklona.“
Ona na to ale:
„Utíkal jsi stále,
utíkej i teď!“

Povídám: „Zmrzlý jsem,
a proto běžím sem,
abych mohl s vámi,
moje krásná paní,
v teple posedět.“

Povídá: „Holoubku,
já mám svou chaloupku

jen pro toho muže,
co se ženit může
a groš vyplácet.“

„To jsem rád,“ povídám,
„já sice ženu mám,
a to ve Ferreru,
ale grošem věru
mohu vyhovět.“

Tak prý pojď, a už jdem,
usadím se za stolem
a ona mi nese
to, co v Nevadě se
jí už mnoho let.

Chléb dobře pečený,
na uhel spálený,
víno velmi jemné,
kyselé a křtěné,
z kozla slaný hřbet.

Z kozy mi dala sýr,
řekla: „Jsi kavalír,
teď otevři ruku,
dám ti bílou kůrku
jako zákusek.

Posnídej, hosti můj,
jídlem se posiluj,
pitím rozehřívej,
pěkně odpočívej
a jen žádný spěch.

Od koho dostanu
vše, nač si zamanu,

dobře povečeří
a zadarmo leží
v dobré postýlce.“

Povídám dámě té:
„Proč si říct nechcete
o to nebo o to?“
„Že nechci? I toto!
Jen abys to sved!

Dej mi pás červený,
pocivě barvený,
jupku šitou na mě
a k ní přenáramně
krásný límeček,

cínové korále,
husté a nemalé,
vzácně vybroušený
kámen velké ceny,
tenký kožíšek,

čepeček zdobený
po straně pentlemi
a holínky rudé
z kůže, která bude
měkká jako mech.

Přines ty dary k nám
a já tě uvítám,
jako vítá panna
k svatbě uchystaná
svého snoubence.“

„Seňoro z Nevady,
náhodou teď tady

nemám to, co chcete,
ale dostanete
vše, až půjdu zpět.“

Řekla ta babice:
„Kde nejsou peníze,
ani zboží není,
místo veselí
zbude zármutek.

Kdo si chce nakoupit,
ten musí v kapse mít.
Máš-li obě prázdné,
nemáš se oč, blázne,
u mě pokoušet.

Z úcty tě nikdo zde
ke stolu nepozve,
za peníze ale
hostí tě jak krále,
takový je svět.“

KTERAK ARCIKNĚZ OBĚTOVAL PÍSEŇ SVATÉ PANNĚ MARIÍ VADSKÉ

Říká Jakub Apoštol, že o všem, co nám k prospěchu je
a co pro nás dobře končí, jenom Pán Bůh rozhoduje.
Tak i já, když dostal jsem se na svobodu z dračí sluje,
šel jsem prosit Pána Boha, ať na mne zas pamatuje.

Blízko hor je svaté místo, každý myslí s úctou na ně,
místo zbožně zasvěcené slávě vadské Matky Páně;
celou noc, jak bývá zvykem, probděl jsem tam usebraně
a složil jsem tuto píseň jako oběť svaté Panně.

Tobě, moje vzácná Paní, dokonalá zbožnosti,
světlo světa nehasnoucí, božích nebes jasnosti,

tělo své i duši svoji před tváří tvé Výsosti
obětuji s touto písní v pokoře a lítosti.

Klaním se ti, Panno,
Matko slavná tak,
neoslyš, oč prosí
hříšný ubožák.

Má duše se, Paní,
ke tvé chvále vzpíná,
v tobě bez ustání
svoji naději má,
a proto se za ni
rač u svého syna,
mého Hospodina, stále přimlouvát.

Ač nic neschází ti
a jsi šťastná žena,
toužím rozmnožiti
slávu tvého jména
a zde vylíčiti
muka vytrpěná
naším Spasitelem v těžkých hodinách.

O UTRPENÍ NAŠEHO PÁNA JEŽÍŠE KRISTA

Ve středu hned zrána
Jidáš vydražuje
tělo svého pána,
a tak ukazuje,
jak si Krista Pána
málo považuje,
Jidáš, jenž ho prodal, věrolomný žák.

Třicet peněz, Paní,
nezdá se mu málo,

KTERAK DON MASOPUST VÁLČIL S DOŇOU POSTNÍDOBOU

Pomaloučku, ale jistě blíží se k nám svatý čas: vrátil jsem se z toulek domů odpočinouti si zas. Postní doba měla začít za týden a každý z nás měl z ní strach tak veliký, že po zádech mu běhal mráz.

Zrovna když Don Tučný Čtvrtek cpal se u mě
dobrotami,

přiharcoval spěšný posel a přinesl dvojí psaní;
hned vám o těch zprávách povím, dá mi to dost
vzpomínání,

neboť posel bez meškání odklusal i s listinami.

Stálo tam: „Já Postnídoba, dbalá božích poručení a vyslaná Hospodinem za hříšnými lidmi všemi, vám kněžím a arcikněžím bez milenky nebo ženy do letošních velikonoč nesu zbožné pozdravení.

Vězte, že mne došla zpráva, že již dlouhé měsíce a bezmála celý rok Don Masopust jak lítice moji říši pustoší a poškozují velice, prolévaje proudem krev, což zazlívám mu nejvíce.

Z kteréhožto důvodu vám, moji věrní poddaní, nařizují velmi přísně a pod trestem stíhání: jménem mým a půstem svým a za pomoci pokání vyzvěte ho na souboj a tento list vás ochrání;

odedneška za týden, a to vyhlašte bez cavyků, já a moji bojovníci vytáhneme v jednom šiku proti hrubé zpupnosti a nestoudnosti jeho zvyků: před námi se neudrží věru ani u řezníků.

Po přečtení budiž psaní zase mému poslu dáno, aby všude ukázal je a neměl je uschováno, sic by jeho vojsko řeklo, že nebylo varováno. Dáno v Castru Urdiales a v Burgosu odevzdáno.“

Druhý dopis otevřen byl a opatřen pečeti, velikánskou mořskou mušlí, celou jako z perleti; takový je znak té paní, která hodlá přijeti,

taková je novina, již Masopust má zvědět:

„Já přesvatá Postnídoba, která řídí mořský soud, jakož duše, které chtějí věčné spásy dosáhnout, tobě, mlsný Masopuste, jenž jsi stále větší žrout, odesílám s Půstem psaní, kterým tě chci vybidnout: seber svoji armádu a odedneška za týden na bitevní pole jeď a čekej mne tam připraven; až do Bílé soboty vás budeme bít den co den a dáme vám na vybranou: buď zhynout, buď padnout v plen.“

Přečetl jsem oba listy, poselství jsem rozuměl: tento rozkaz velmi pádný také já jsem splnit měl, neboť ženu neměl jsem a milenku jsem nenašel. Svěsili jsme hlavu oba, host i jeho hostitel.

Posléze Don Tučný Čtvrtek, který ráno přišel k nám, s veselou vstal od tabule, však se ani nehněvám, a řekl: „Jsem praporečník, musím táhnout na tu saň: každý rok mě potěžkává, a letos ji rozmačkám.“

Když se Čtvrtek odporoučel s mnoha díky za pozvání, počkal jsem, až přijde Pátek, a povídám: „Bez meškání jdi za Donem Masopustem a pověz mu o tom psaní, ať se dobře připravuje na úterní velké klání.“

Když pyšný pán z Masopustu tyto listy pročítal, náramně se naparoval, po pravdě se ale bál: nechtěl na ně odpovídat a raději šikoval početné a silné vojsko, jaké má jen mocný král.

Než se týden s týdnem sešel, vypršela lhůta jeho a přitáhl na bojiště s vojskem, které nezapře ho, jedinečně vyzbrojeným na obranu pána svého: takové by uctilo i Alexandra Velikého.

V čele táhli pěšáci a dobří byli velice: kapouni a koroptvičky, králíci a slepice, vykrmení houserí a kachny z řek i z vesnice, všichni kolem žhavých polen nastoupili k přehlídce.

K předním šikům patří kópí, proto si ti vojíní

nesli velmi ostré rožně, znamenité náčiní,
a namísto štítů prkna vypůjčená v kuchyni:
kdo je pustí na stůl první, věru dobře učiní.

Za těmito pavézničky lučištnictvo uhání:
husí krky, slaná žebra, vepřové a berani,
šunky, čerstvá kolínka, vše připraveno k utkání.
Za střeleckým regimentem přicházejí zemani:
těžké kusy hovězího a kůzlata se selátky,
povykují jako diví, poskakují tam a zpátky.
A pak další štítonoši: osmažených sýrů plátky,
které do vín sytě rudých vbodávají svoje patky.

Ale to již skvělý průvod rytířů jde do boje:
bažanti a bujní pávi, velmi pyšní na svoje
rozvinuté korouhvice a na krásu výzbroje;
však si také přinášejí zbraně, jakých málo je:

je to velmi jemná práce všechny jiné předčící,
neboť hrnec z čisté mědi nahradil jim přilbici
a jako štít mají kotlík, pánev nebo poklici.

Kam se hrabou slanečkové na takovou zbrojnici!

Také houfy lesní zvěře na přehlídku přispěchaly
a povídá silák kanec: „Nevynech mě, pane králi,
přede mnou už mnohokrát ustupoval sám Don Ali:
jááá, já jsem stará vojna a mé služby kdekdo chválí.“

Kanec ještě neučinil zadost všem svým zásluhám,
když tu ejhle! lehkým krokem přicupital jelen tam
a povídá: „Zdráv buď, pane! Nabídnout ti pospíchám
svoje služby jelení, vždyť Masopust je *lenní* pán!“

Také zajíc přispěchal se pochlubiti svému pánu
a povídá: „Veličenstvo, až roztřesu tuto dámu
horečkou a vyrážkami, zapomene na obranu
a bude můj kožich shánět, dokavad s tím nepřestanu.“

Přišel kozel s bandou koz a povětrných holubic,
velice se rozmečel a rozkurážil ještě víc:
„Veličenstvo, pusť mě na ni a nezmůže s tebou nic,
i kdyby těch špenátů svých spolykala sebevíc.“

Přiloudal se starý vůl, jenž z rodu velmi dobrého je,
a povídá: „Pane, svěř mi jetelinu nebo oje,

protože já ani trochu nehodím se do souboje:
lepší služby prokáže ti maso nebo kůže moje.“

Přišel i Don Slanina a mnoho jiných z komína,
kotlety a tlusté bůčky, vše, co patří k hostinám,
vše hotovo rozprášiti mořská vojska panina;
ta paní však nepospíchá, ta paní je ferina.

Protože Don Masopust je vrchnost velmi bohatá,
která točí celým světem nejinak než knížata,
ze strachu se dostavili jak ptáci, tak zvířata,
armáda až přecuctivá, jenže málo srdnatá.

Usadil se Don Masopust po vznešeném způsobu,
tabuli měl vyvýšenou, kolem samou ozdobu,
žakéře, jak slušívá se na váženou osobu,
a všelikých dobrých jídel co největší zásobu.

Jeho tučný praporečník velkou úctou k němu choval,
pořád před ním poklekal a pořád soudek pozdvihoval,
na kteroužto polní troubu neúnavně vytruboval;
kolem chodil biřic Víno a náramně rozumoval.

Když se potom setmělo a po tak dlouhém hodování
měchuřinu vrchovatou měli všichni tito páni,
místo aby bojovali proti střídme postní paní,
bláženě se natáhli a spali jako zařezaní.

Kohouti se této noci ustavičně plašili
a žádný z nich nezamhouřil oko ani na chvíli;
však se není čemu divit: ženy se jim ztratily,
takže je teď každý šramot vyleká a rozčilí.

Když nastala v síních půlnoc, znenadání vtrhla tam
Postnídoba a zvolala: „Hospodine, pomoz nám!“
Tloukli křídly kokrháči, nařikali do všech stran,
zvěstující Masopustu, co špatného čeká naň.

Protože ten dobrý kmotr neznal míru v hostinách,
aniž mival z nestřídmosti v jídle nebo pití strach,
nakonec se neunesl a před spánkem neuplách.
V celém jeho táboře však zatroubili na poplach.

Všichni běží na bojiště, ospale a vylekaně,
ale sotva nastoupili, nikdo z nich se nemá k ráně.

Mořské šiky bez meškání vytasily svoje zbraně a hnaly se do útoku volající: „Na ně, na ně!“

První ránu Masopustu zasadil v tom boji zlém bílý pórek osvědčený v boji proti nemocem: otrásl to Masopustem, a když začal plivat hlen, Postnídoba věděla, že jeho tábor vezme v plen.

Přispěchala ku pomoci i sardinka z bečice, tvrdě vnikla do zobáku jedné tlusté slepice, takže ji svým slaným tělem zardousila ve chvílce; potom sekla Masopusta, až mu spadla přilbice.

V předním šiku Postnídoby jsou žraloci velikáni, sépie a zelenatky tomu voji křídla chrání: žalostně, ach přežalostně obrací se toto klání, sotva spadne jedna hlava, už dopadá druhá za ní.

V hustých řadách připlouvají úhoři až z Valencie, každý dobře naložený, každý dobře solený je a každý se Masopustu rovnou mezi žebra vryje; do čela mu vpadli pstruzi, voj z toledské provincie.

Po bojišti rejdl tuňák, udatný byl jako lev, honil Dona Slaninu a vyléval si na něm hněv, a kdyby mu Doňa Šunka nestrhla včas korouhev, srazil by se s Donem Sádlem a vyrazil z něho dech.

Hejno malých žraloků; jež dorazilo z Bayony, dělá porce z koroptviček a z kohoutů kapouny. Z Henaru sem táhnou raci, jsou jich celé švadrony, obsadili Guadalquivir a zabrali náhony.

Do kachen se daly parmy a uprostřed zápolení volá merlán na vepřika: „Kde jsi, že tě vidět není? Přijdeš-li mi ještě pod nos, vyplatím tě bez prodlení: běž se schovat do mešity, ať nerušíš při modlení.“

Doprostřed té velké vřavy také ostroun zavítal, žralok, jehož tvrdá kůže bývá háky pobita: ten to bůčkům, kotletám a kýtám pěkně spočítá! Skáče po nich jako kočka, až je všechny pochytá.

Z moří, zátok, rybníků a potoků se shromáždily pluky, které divných tvarů a rozličných druhů byly,

znamenitě vyzbrojené jak luky, tak samostřily. Ani Mauři v Alarcosu nás tak strašně nepobili!

Ze Santanderu sem vtrhla řada langust velmi hustá, šípů měly plné toulce a nutily Masopusta, aby déle nelenil a zaplatil, co dlužen zůstal: cesta, kterou dříve prošel, najednou mu byla úzká.

Všude bylo vyhlášeno, že ta válka svatá je, proto do ní spěchal každý, kdo chtěl přijít do ráje, proto všechny mořské ryby, herinky v to čítaje, poslušně a bohabojně účastní se turnaje.

Na bojiště připluly i kosatky, šik velmi hrubý, sotva vjely do masatců, již je řežou, již je hubí. Ješové se nelítostně sesypali na holuby, delfín skočil na vola a vyrazil mu všechny zuby.

Alšové a bělice a mihule, rod ušlechtilý, připluli si pro slávu a pro kořist až ze Sevilly, a když proti Masopustu svorně zbraně vytasili, marně pásek povoloval, marně sbíral svoje síly.

Také silák jeseter si zdatně vede v poli, bez ustání ohání se velmi silnou holí, praští se mezi oči, na místě je skolí a rozkáže, aby je hned pochovali v soli.

Chobotnice nepropustí nikoho z té hrozné vřavy, bažanti jí neuletí, neutečou před ní pávi, dohoní i kamzíky a taktak že je nezadáví: protože je mnohoruká, může zajmout celé davy.

Zajíci tam válčí s raky, s velikými grobiány, a veškerou králičinou ústřice jsou zaměstnány. Odevšad a všude prší nečítané, husté rány, doliny se plní krví a rybími šupinami.

S Masopustem utkal se tam statný hrabě od Lareda, Don Muréna Uzenáč, a přinesl mu smůlu leda: marně běhá Don Masopust, marně nové síly hledá, duši už má na jazyku, zkormoucený je až běda.

Všechny zbylé síly sbírá, korouhví svou mocně mává a s rytířem Lososem se do zuřivé bitvy dává:

toho sem až z Urdiales přivolala jarní vřava
a věru že Masopusta s prázdnou jíti nenechává.

Také rybí armádě se v litém boji krátí síla,
a povolit Masopustu, velmi by si uškodila;
příplula však velryba, tak velká jako obr byla,
a ta Dona Masopusta objala a povalila.

Nesvolal už armádu svou z větší části rozprášenou,
mnozí z jeho věrných padli a ostatní pryč se ženou.
Přesto však se nevzdával a rukou velmi vysílenou
doposledka bránil se a bojoval i na kolenou.

Když mu ze všech jeho pluků zbýval houfec velmi malý,
stalo se, že jelen s kancem zpátky do hor odklusali
a ostatní dobytkové ztratili se kdesi v dáli;
ti, kteří s ním vydrželi, za zlámanou grešli stáli.

Nakonec mu zůstali jen Uzené a Slanina,
zežloutl jak nemocný, když přijde jeho hodina,
panděro mu překázelo, nemohl dál bez vína
a uvízl bez pomoci vprostřed vojska panina.

Od té chvíle mořské šiky neztrácely déle čas
a vrhly se na toho, jenž zanechán byl napospas;
bylo jim ho ale líto, nechtěli mu zlomit vaz,
a tak jeho i ty věrné uvázali na provaz.

V poutech, aby neutekli, byli potom bez prodlení,
dřív než mohli strhnout smyčku, k Postnídobě předvedeni
kázala, ať Masopusta vsadí ihned do vězení
a Slanina s Uzeným ať téhož dne jsou pověšeni,

ale dosti vysoko, jak strážní koše v ráhnoví,
a snímati viselce ať každému se zapoví;
nakonec je pověsili na hambálek pod krovu
a kat řekl: „Takto bude ztrestán každý takový.“

Půst měl střežit Masopusta a velice přísně dbát,
aby k němu nikdo nešel, ledaže by někdy snad
ve vězení onemocněl nebo se chtěl zpovídat;
jistí mohl každodenně, ale jenom jedinkrát.

O POKÁNÍ, KTERÉ DONU MASOPUSTOVI ULOŽIL MNICH, A KTERAK SE MÁ HŘÍŠNÍK ZPOVÍDAT A OD KOHO MŮŽE DOSTAT ROZHŘEŠENÍ

Časem za ním přišel mnich, že jeho duši Bohu vrátí,
počal mu kázati a nábožně s ním rozmlouvati.
Protože pán z Masopustu měl se věru z čeho káti,
pojala ho velká lítost a chtěl se mu zpovídati.

Odevzdal mu listinu a na ní soupis hříchů svých
opatřený pečeti listů přísně důvěrných.

„Takto zpověď nesmím přijmout,“ odpověděl jemu mnich
a zevrubně poučil ho o zásadách zpovědních:

„V dopise či jiném písmě pokání nic platné není,
neprošlo-li ústy těch, kdo litují svých provinění,
aniž možno písmem dáti milost nebo rozhřešení,
leč jen slovy zpovědníků náležitě vysvěcených.“

Když už je řeč o pokání (pokračuje Arcikněz), rád bych
vás v tak důležité věci poučil. Těžko se mi o ní mluví, neboť
je to hlubina větší než moře a já jsem člověk obyčejný
a neučení, takže si troufnu jen na pár slovíček. Jelikož
nejsem mistr ani doktor, bojím se, abych v něčem nechy-
bil, a proto mne, pánové, moudře opravte.

Ve svatém Dekretálu je dlouhá rozprava o tom, zda
k pokání stačí jen lítost, a stanoví se tam, že nezbytné
je doznání hříchů a dostiučinění. To platí, pokud je člověk
mocen slova a má čas a sílu k nápravě; ale když umírá,
stačí mu ke spáse lítost. Odpuštěno je mu pak před Bohem,
který je vševědoucí, ale před církví, která nebere v potaz,
co je skryté, musí dokázat svou kajícnost alespoň posunkem,
zasténáním či slzami. Tak se zachrání před peklem, avšak
v očistci se musí s pomocí božího milosrdenství očistit.
Že stačí k pokání lítost, dokazuje mnoho příkladů. Slzy
zbavily viny Maří Magdalénu i svatého Petra, když ze
strachu zapřel Krista; a když se král Ezechiáš k smrti

roznhemohl a lítostivě plakal s tváří obrácenou ke stěně, zželelo se ho Bohu a přidal k hříšnickovým dnům patnáct let života.

Mnozí prostí kněží, kteří nejsou tak sčetlí, přijímají pokání všech svých farníků i jiných hříšníků, odpouštějí jim každý hřích; a chybují tím, neboť na to nemají právo. „Povede-liť slepý slepého, oba v jámu upadnou.“ Jakou moc má v Římě soudce z Cartageny? A koho bude ve Francii soudit španělský rychtář? Nemá člověk sklízet, co nezasil, neboť tím křivdí a škodí a zasluhuje za to trest. Všechny těžké případy se svěřují biskupům, arcibiskupům a prelátům, a přece zbývá přemnoho těch, o nichž rozhodovat náleží jen papeži. Nemá-li je ve své pravomoci ani arcibiskup, jak to, že si na ně troufá obyčejný kněz? Mnoho je případů, které nepřísluší nižšímu kněžství, a kdo je chce znát, ať si přečte *Speculum* a *Repertorium Iuris*, knihy učeného kardinála z Ostie, díla Inocence IV., *Guidonovo Rosarium* a sbírku *Dekretálů*. Více nežli sto doktorů pojednává o těchto věcech v zasvěcených knihách, aniž jsou všichni ve všem zajedno. Proto, obyčejný kněz, nezpovídej cizího farníka, nemá-li k tomu oprávnění, a neukládej mu pokání, nezmocní-li tě jeho duchovní správce nebo tvůj představený. Vyslechnout a rozhrěšit můžeš jen umírajícího, neboť před tváří smrti jsi každému arcibiskupem a papežem. Ale uzdraví-li se a je-li hříšník, který jsi mu odpustil, těžký, musí se očistit v řece nebo prameni; a papež je bezpochyby pramen věčný a církevní patriarchové jsou jeho řekami.

Protože ten dobrý fráter, jehož jsem vám představil, potrpěl si na papání, rázem z něho papež byl: vida, že se Masopustu nedostává více sil, jednal jako v krajní nouzi a všechno mu odpustil.

Sotvaže ho vyzpovídal, prokázal mu dobrodiní a za všechny neřesti a tolikeré hříšné činy uložil mu kát se takto: nejíst nic než potraviny na každý den stanovené, a tím smazat svoje viny.

„Tak v neděli za svou chtivost, která vede do neštěstí, budeš jíst hrách s olejem a celý den si zbožně vésti: budeš chodit po kostelech, a nikoli po náměstí, abys na svět zapomněl a nezatoužil po neřesti.“

Pondělí co pondělí pak za svou pýchu, nešťastníku, nebudeš víc lososa jíst, ani pstruha, ale viku; budeš chodit na modlení a zanecháš všeho křiku, všech zápasů, jakož bitev, které patří ke tvým zvykům.

V úterý ti za lakotu nic jiného nezbude nežli pojíst trochu chřestu a smířit se s osudem; chleba jenom půlku sníš a z té, která ti vybude, nebudeš dál krájeti, leč uschováš ji pro chudé.

Nešetřil jsi vdané ženy a jeptišky jakbysmet, abys mohl páchat smilstvo, slibovals jim celý svět: proto musíš každou středu pojíst jenom talířek nehustého špenátu a dbát, aby ses nepřejeď.

Ve čtvrtek pak za svou zlobu, za hněv, jenž je zakázán, za přísahy, kterými jsi zastíral svůj klam a mam, budeš jísti čočovici, pomni však, že čeká Pán: až ti bude chutnat nejvíc, odeber se k modlitbám.

V pátek za své obžerství a za bezpočet mlsných hodů nepojíš nic vařeného, nýbrž pouze chléb a vodu; svícenými důtkami se budeš bít do všech oudů, aby se Bůh slitoval a pomohl ti na svobodu.

V sobotu jen samé boby, nic jiného nesmíš jíst, ani ryby, ani raky, a to všechno za závist: bude tě to trochu bolet, můžeš si však býti jist, že tak smyješ každý hřích a na duši své budeš čist.

V postní době musíš chodit po všech možných hřbitovech, navštěvovat chrámy Páně, modliti se v jejich zdech, ale také na mši chodit: ani jednu nevynech! Hospodin ti pomůže a muka skončí v radostech.“

Pokání je uloženo, končí tedy zpovídání a již se pán z Masopustu převelice zbožně sklání, a když řekne *Mea culpa*, rozhrěšen je bez meškání;

potom se mnich rozloučil a ještě mu dal požehnání.

Don Masopust ve vězení užíral se potom dál,
po boji byl kost a kůže a často si poplakal,
že mu zbyly jenom rány, utrpení, hlad a žal;
ale žádný zbožný křesťan se o něho nestaral.

CO SE DĚLÁ NA POPELEČNÍ STŘEDU A V POSTNÍ DOBĚ

Udělal paní svoje, její dluh je vyrovnán,
proto zvedá celý tábor, dává strhnout každý stan
a již táhne s vojskem svým a káže do všech světa stran,
že už jedni ani druzí nemají přát šarvátkám.

V první den své nové vlády, Popeleční středa zvaný,
dohlížela v domácnostech na košíky s ošatkami,
na vály a prkýnka a na větší i menší džbány,
dokud všechny nezářily jako panny bez pohany.

Na panino přikázání umývají služnice
žejdlíky a konvice a kotlíky a pánvice,
drhnou rozně, misky, mísy, hrnce, hrnky, poklice,
všechno, co se na stůl dává, a všechno, v čem vaří se.

Dává domy do pořádku, špatné zdivo opraví,
tu stavení obílí a tu je celé přestaví:
každé špíně zakazuje přístup do své državy
a všichni si libují, jen Masopust se nebaví.

Opatřivši lidská těla, nespokojila se s tím,
téhož dne se věnovala také statkům duševním:
volá všechny křesťany a s vlídnou tváří praví jim,
aby přišli na mši svatou s očištěným svědomím.

Lidem, kteří přicházejí v dobré vůli do kostela,
sype popel na čelo a ze dvou čar jim křížek dělá
řkouc, aby si vzpomněli a přiznali, že jejich těla
nejsou více nežli popel a vrátí se do popela.

Katolíky tímto znakem nabádá, ať každý den
ze všech postních čtyřiceti žije čistým životem,

a nečisté hříšníky má k pokání a obětem:
mnohé duby zatvrzelé obměkčuje hebkým Inem.

Zatímco je Postnídoba zaměstnána touto prací,
nemocnému Masopustu poznovu se zdraví vrací:
po troškách a poněáhu pozvedá se na kavalci
a začíná uvažovat, jak si přijít na legraci.

Svému strážci, Donu Půstu, dí na Květnou neděli:
„Pojďme spolu do kostela na mši svatou, příteli,
já se budu modlit žalmy a vy s knězem, chcete-li:
pospíchejme na pašije, nelenošme v posteli.“

Odpověděl žalárník, že vyhoví mu velmi rád;
Masopust, ač při síle byl, dělal, že je ubožák,
dal se odvést do kostela, o modlení nestál však:
co sliboval ve vězení, tady spěchal odvolat.

Prchl ze mše mezi židy a tam úkryt našel si:
na jatkách a u řezníků nikdo se ho neděsí,
maličko a budou péci velkonoční macesy,
takže hosta rádi vidí a Masopust výskne si.

V pondělí hned za svítání od jistého rabína
vypůjčil si kobytku a spěchal z kraje panina,
dokud nebyl na hranici u velkého ovčína.

„Bé, bé,“ pláčou beránci, „už přišla naše hodina!“

V ohradách a na pastvinách nastal zmatek nad zmatek,
ozýval se nářek ovcí, jehňat, koz a kůzlátek:
„Jestliže teď potáhneme s Masopustem nazpátek,
v uličkách se na nás vrhnou a strhnou nám kabátek.“

Kolem Very, Medellínu, Trujilla a Cáceres
ani kolem Plasencie není hora, není les,
není louka, kterou by ten čilý junák neprolez:
všechna stáda vyplašil a raboval v nich jako běs.

Ukázal se na pastvinách, dal se vidět ve chlévech,
sjezdil venkov křížem krážem, a to všechno ve třech

dnech,

jako by si nad Španělskem poletoval na křídlech:
kobyłka se strchovala, a proto ten velký spěch.

Sotva někde objevil se, naježili býci hřbet, krávy s voly plašily se a začaly vyzvánět, nařikaly jalovičky a telata jakbysmet: „Huhú, kde jste, pastýřové, přijďte se psy, ale hned!“

Do všech koutů nedostal se, ale aspoň napsal tam, a nakonec zůstal věrný našim horským pastvinám. Byl na paní Postnídobu převelice rozhněván, ale strach mu nedovolil, aby na ni táhl sám.

Poslyšte, co stojí v listech, kterými ji vyzývá: „My Masopust, před kterýmžto nikdo si jist nebývá, tobě, hnusná Postnídobo, vychrtlá a prašivá, posíláme pijavku, ať vysaje tě zaživa.

Víš, že jsme se znepřátelili vpravdě na smrt museli, a proto ti po Snídani, našem věrném příteli, dáváme dnes na vědomí, že jsme sobě smysleli dopadnout tě do čtyř dnů, a tedy tuto neděli.

Za noci a potmě přišlas, jak jen sprostý zloděj může, když nic zlého netušíce ulehli jsme na své lůžce. Před námi však žádná zeď a žádná tvrz ti nepomůže, jelikož jsme rozhodnutí dobýti tvé vyschlé kůže.“

Druhým listem oznamoval celé naší veřejnosti: „My Masopust, z boží vůle vladař velké mohoucnosti, všem křesťanům, Maurům, židům a každému, kdo se postí, posíláme pozdrav s masem, kterého je dosytosti.

Víte dobře, přátelé, jak zkoušeni jsme byli tím, že před sedmi nedělemi vyzvala nás listem svým věrolomná Postnídoba k válce s mořským královstvím a hrubě nás porazila, potrestejž ji Hospodin.

Proto nyní kážeme vám: až přečtete toto psaní, vyhlaste jí válku dříve, nežli bude pozdě na ni. Sřezte ji, ať neuteče a všechno si nepodmaní, a po sytém Jídle vkažte, že se chcete chopit zbraní.

Nechť jí Doña Snídaně, ta nejčasnější vaše strava, oznámí, že v neděli ji před svítáním očekává naše velká armáda a s armádou tak velká vřava,

že i kdyby hluchá byla, rozbolí ji z toho hlava.

Až náš dopis dočtete a opíšete vše, co praví, pošlete jej po Snídani, která nosí naše zprávy, ať může zas o dům dále a nikde se nezastaví. Dáno vprostřed Kraví hory, na místech nám tolik drahých.“

Oba listy byly psány čerstvou krví z krkavice; i chodili všichni lidé, velice se radující, a ptali se Postnídoby: „Kam se schováš, nešťastnice?“ Myslela si, že jsou to jen škodolibé tlachanice.

Dokud listy nedostala, věřiti jim odmítá, a když jí je potom dali a všechno si pročítá, povídá ta vyzáblice kostnatá a šlašitá:

„Ať se děje co se děje, Bůh je moje záštita.“

„Znám já jednu průpovědku, nauč se ji nazpaměť: „Kdo podcení nepřítele, ten mu padne za oběť; může-li ho dostat zavčas, pak je snadná odpověď: nemá-li být zabit potom, musí zabít právě teď.“

Píší znalci přírody, že samice prý kromě krav mají vždycky slabší srdce, a tedy i větší strach, jsouce v boji stejně vratké jako vidle v otrubách; což neplatí o chlupatých: o bachyních například.

Tak i paní Postnídoba, tenká jako tyčka málem, zalekla se, že v tom boji zajde mečem nebo žalem, a slíbila Hospodinu, že navštíví Jeruzalém: vyhledavši mořský koráb, smluvila si plavbu na něm.

Sama přece stanovila, dokdy že se bude bit, to jste dobře slyšeli, a když byl její soupeř bit, neměla proč válčit dál a neměla se za co rdít: její lhůta vypršela, mohla klidně odejít.

Krom toho už bylo jaro a z moře sem neproudily ani ryby, ani raci, kteří by ji podpořili, a ženě tak slabé nelze bojovat bez posily: důvodů má tedy dost a nechce čekat ani chvíli.

O Velikém pátku tedy oblékla si kytlici, velký širák s lasturami po snědených ústřících, vzala berlu s obrázky a s ratolístkou v hlavici,

kosicek a ruzenec a zmenila se v poutnici.

Na nohou má těžké boty, podražené, jak je třeba, přes rameno velkou mošnu, do které si schová chleba, žemle nebo homolky a co kde zbude od oběda: tak vypadá každý poutník, který cestu k Bohu hledá.

Do podpaždí dala si tu nejkrásnější ozdabu: jako stračí zobák rudou dutou tykev na vodu, na dva litry a pár kapek; tak si nese zásobu, bez níž nelze odvážit se plavby ani pochodu.

A když tímto způsobem se přestrojila za poutníka, v noci z pátku na sobotu přskočila zdi a říká: „Střežte si mě, držte si mě, marná každá vaše hlídka! Ne nadarmo říkává se: starý vrabec nad ptáčníka.“

Naposledy zvolala, když vyšla z ulic do polí: „Nenajdeš mě, Masopuste, na to vsadím cokoli!“ Vydala se k Roncesvalles, vyklidila údolí; ať si běží spánembohem za hory a za doly.

KTERAK PŘIJEL DON AMOR S DONEM MASOPUSTEM A JAKÉHO SE JIM DOSTALO UVÍTÁNÍ

Byla Bílá sobota a duben čekal na květen, slunce vyšlo na oblohu, zazářilo nad světem: tu se ozval velký hlahol, protože byl právě den, kdy dva velcí panovníci navštívili naši zem.

Don Masopust a Don Amor se ti páni nazývají a všichni, kdo čekali je, ze vši síly pospíchají, aby oba přivítali, zvláště ti, kdož lásku mají; [ptáčkové a jejich stromy budou se mít jako v ráji.

Jdou přivítat Masopusta řezníci i rabíni, k jeho počtě rozbalují veškeré své náčiní; dršťkářky mu vyhrávají na tamburíny, mnozí, kteří v horách žijí, zaplňují nížiny.

Kolem cesty pastuškové, vyhlížejíce ho v dáli, nedočkavě pískají si na flétny a na píšťaly;

píšťaličku otloukají ti, kteří jsou ještě malí, a bačové velmi staří na citeru k tanci hrají.

V průsmyku se objevila korouhvice barvy rudé, uprostřed má obrázek, a beránek to myslím bude, neboť kolem korouhvice tančí samá ovce všude a za nimi dlouhý průvod beranů a kozlíků jde.

Býků, krav a kož a kozlů sešlo se tam v tuto chvíli víc než Maurů v Granadě a všichni velmi bujní byli; přišli také různí voli, kaštanoví, černí, bílí, Dareiovy poklady by na tento trh nestačily.

Pana krále Masopusta přivázel vůz velké ceny, potažený kůžemi a měkkou srstí vyložený; suknicí měl vykasánu panovník náš utěšený, rukávy až nad lokty a ruce skvěle vyzbrojeny:

v jedné třímá sekyru a touto zbraní bez meškání všechno, co má čtyři nohy, do náruče smrti vhání, v druhé drží ostrý nůž a ti, kdo se mu neubrání, zůstávají za ním ležet podřezáni, rozpáráni.

Zástěru až po kolena uvázanu v pase má, kdysi byla celá bílá, teď je celá červená: každý tlustý kozel tuší, co ta barva znamená, v kvintách spustí svoje bé a třesou se mu kolena.

Aby dobře schoval vlasy, má velikou čepici, za sebou jak ocas vleče dlouhou bílou kytlici. Kdež by druzí v jeho voze byli tací chlapíci! Jak přeběhne cestu zajíc, poštvte na něj chrtici.

Psů s ním táhlo nečítaných, sbíhali se odevšad, ovčáci a vlčáci a jiná psiska z horských stád, ohaři a křepeláci, kteří mají pořád hlad, ale také noční strážci, kteří vrčí u ohrad.

Tlustý provaz pro zajatce, dlouhé stoly pro vítěze, špalků, háků, vah a prken, kolik se jich na vůz vleze, škopky, troky pro dršťkářky, co je třeba, to se veze, jenom feny po štěnatech musí zůstat na řetěze.

Každý pastýř v Kastilii stádo vzal a pospíšil vyjítí mu v ústrety a přátí, aby dlouho žil, zpívati mu *Gloria* a vyzváněti ze všech sil:

není v světě pamětníka takovýchto šťastných chvil.

Velkomožný panovník si za své sídlo zvolil jatky a tam před ním poklekala celá města, jakož statky; s velkou pýchou vyprávěl jim, jak je na něj každý krátký, a že to byl pravý rytíř, hned se utkal s dobytčátky.

I pustil se do píchání, párání a stahování a měli se při tom dobře Kastilci i Angličani; reály a turiňáky, které dostal za to klání, bohatě mu nahradily všechno postní nuzování.

KTERAK KNĚŽÍ, LAIKOVÉ, MNIŠI A JEPTIŠKY A PANÍ A ŽAKÉŘI VÍTALI DONA AMORA

Začaly se velkonoce slavné tak, jak mají býti, vyšlo slunce velmi jasné a celé se krásně třpytí; všechno lidstvo, jakož ptactvo a všeliké krásné kvítí zpívá Donu Amorovi, spěchajíc ho pozdraviti.

Vítají ho všichni ptáci, kohouti i slavici, skřivani i papouškové, malí i ti velicí, zpívají mu sladké písně přelíbezně znějící a největší radost mají nejdrobnější střízlíci.

Vítají ho všechny stromy větvemi a květem svým, rostlým na sto způsobů a divukrásně zbarveným, vítají ho muži, ženy láskou svou a toužením, vítají ho muzikanti a všechno, co patří k nim.

Jde sem maurská kytara a náramně se rozkřičela, neboť má hlas pronikavý a zpívá jak ochraptělá, přišla také tlustá loutna naladěná do vesela a kytara španihelka běží, aby nescházela.

Převysoko zpívá žaltář, jeho hlas až nad kopci je, viola si tančí s brkem podle vlastní melodie a vedle se točí rebec, který tenkým hláskem vyje oblíbenou svoji píseň o srdéčku z Arábie.

Jakmile se malý kánún s harfou dají do křiku,

všechno kolem veseli se při irancouzském kvapíku; chrotta s hlasem nad oblaky přidává se k povyku, za ní chřestí tamburína, která tvrdí muziku.

Těž viola se smyčcem tam přelíbezně vyhrává, chvílemi nás volá k tanci, chvílemi zas uspává: její hudba je tak čistá, sladěná a jímavá, že v ní čeká na každého útěcha i zábava.

S pandurinou hustým davem citera se proplétá a své sladké tóny pouští z mosazných strun do světa; varhany tam vyhrávají písničky i moteta, mezi nimi ozývá se *Ty šejdířko prokletá*.

Niněra a bandola a tlustý argúl s chabbábou přizvukují šalmaji a všichni v jedné řadě jdou; dudy se k nim přidávají, jak nejlépe dovedou, jen ta důra bandura si mezi nimi vede svou.

Trompety jdou s nafíry a po boku jim kotle pílí, dlouho jsme už takoveto radovánky nezažili, tak velké a všeobecné jako v této slavné chvíli: žakéři už všechny stráně, všechny pláně zaplnili.

Na cestách tak plno je, že nikdo by tam neprolez, v průvodech se hrnou mniši, odpouštějí hříchy dnes, světší kněží, klerikové, řady husté jako les, v jednom z těchto procesí jde sám pan opat z Berdones.

S benediktiny sem kráčí z Cistercie svatý řád, též ctíhodný opat z Cluny vede svůj řád na obřad, je těch řádů tolik řad, že nestačím to všechno psát, a zpívají fistulemi *Pojdme Pánu zazpívat*.

Rytířský řád z Alcantary, Toleda a Calatravy stejně jako jakubský a maltézský sem mezi davы vysvěcení velmistrové přivádějí na oslavy: *Te Amorem laudamus* mu zpívají a tak jej zdraví.

Jdou sem bratři kazatelé svatým Pavlem odchovaní, žádný svatý František, jen menší bratři františkáni, jdou sem frátri augustinští zpívající bez ustání *Radujme se, veselme se*, převoři i sakristáni.

Trinitáři s karmelity přicházejí za svým pánem

s mnichy svaté Eulálie a každý je láskou zmámen, každý káže, že prý se má zpívat pořád o tom samém: *Požehnán, kdo přichází, a odpovídat sborem Amen.*

Mnoho bratrů antonínských putuje s tím průvodem, mnoho dobrých rytířů sem jede v sedle ubohém a za nimi panošové, sukni sotva u kolen, ale slavné *Aleluja* rozléhá se vůkolem.

Řeholnice černé, bílé, v různých řádech vychované, minoritky, kazatelky, zkrátka všechny, jaké známe, vyzpívují písničky a žádná zpívat nepřestane, ani když se připozdívá, *Zůstaň tady s námi, Pane.*

Ze slunečné strany právě korouhev se přiblížila, vyšší nežli která skála, zářivá a celá bílá, vprostřed měla obrázek a na obrázku paní byla, vyšívaná samým zlatem, práce velmi ušlechtilá.

Na hlavě má korunu a na koruně drahokamy, pod korunou jemnou krásu, jakou láska zdobí dámy, v náruči pak plno darů, obraz věru nevídaný: na takový neměli by ani všichni Pařížani.

A konečně uviděl jsem toho, který přináší ji: usmívá se jako slunce na každého, koho má, jeho šat má větší cenu nežli všechno ve Francii, jeho kůň je z nejvzácnějších, jaké najdeš v Kastilii.

Jede císař velkomožný, jede s velkým dvorem svým, arcikněží s paními ho provázejí především, za nimi pak, jak jsem říkal, spousta dalších táhne s ním a s velkým hlaholením vedou si ho údolím.

Sotvaže Don Amor Nezmar stanul vprostřed těchto pluků, všichni padli na kolena a líbali jemu ruku; tomu, kdo ji nepolíbil, vynadali mameluků a jali se hrdlovati, dělajíce mnoho hluku.

Hádali se spolu o to, kam má jít na nocleh: kněží chtěli těžít z toho, že by zůstal v jejich zdech, jenomže zle pochodili u mnichů a mnišek všech,

doufajících, že Don Amor bude spávat v kláštorech.

Proto mnišská bratrstva hned chtěla být vyslyšena:

„Pane, my ti všechno dáme, naše sídla velmi ctěná, malované refektáře, prostěradla vybělená, co největší dormitáře, lůžka dobře vyzkoušená.

Jen si nepřej, aby kněží byli tvými hostiteli, jejich fary nejsou místa, kde se člověk povesele, a velkému pánovi by malé domky neslušely. Všichni kněží rádi berou, neradi se ale dělí!

Každého, kdo zavítá k nim, umějí jen oškubat, nesvedou však posloužití ničím z toho, co máš rád; velikému pánu sluší velký palác, velký sad, a bydlení po putykách nemůže mu prospívat.“

„Nevěř, pane,“ křičí kněží, „nedej na ty nemravdy, co si klášter vydělal, to zhlty mnišské zábavy; v jejich pustých šalandách bys brzy přišel o zdraví! Džbány mají tuze velké, ale zvonek mrňavý.

Naslibují všechno možné, ale věřit se jim nedá, měl bys postel bez povlaků a ubrusy bez oběda, talíř by ti velký dali, ale masa kousek leda; vodu barví šafránem, a to je ještě celá bledá.“

„Pane, budiž naším hostem,“ rytířové říkají. „Jenom to ne, milostpane!“ panošové volají. „Mají v kostkách olovo a o všechno tě ohrají; pro peníze tryskem jedou, do boje se loudají.

Postaviti hrací stůl netrvá jim ani chvíli, pod něj dají koberec a na něj kreslí žluté díly; když se vojsku žold vyplácí, všichni v první řadě pílí, ale když se s Maury válčí, nedostává se jim síly.“

„Pane, nedej na žádného a buď jenom naším hostem,“ řekly mnišky, „s těmi všemi došel bys jen k mrzutostem, protože jsou tluchubové vzdálení všem pravým ctnostem: proto, pane, s námi pojd a zůstaň v našem rouše prostém.“

Ale všichni ostatní to Amorovi rozmlouvají: jeptišky prý falešné jsou ke všem, kdo je rádi mají, jedné krve s havranem jsou, *zítra, zítra* krákorají a co komu naslibují, na svatého Nikdy dají.

Ze všech skutků nejlíp jim jdou řeči, které krásně znějí:
malovaná slovíčka a líčidélka, to je jejich!
Šalebnými úsměvy a milostnými obličejí
berou rozum nejednomu, kterému se potom smějí.

Kdyby tenkrát můj pán Amor, kdyby na mou radu dal,
když ho k sobě mnišky zvaly, nebyl by se zpěčoval:
ze všech dobrot okusil by, z každé by si něco vzal,
a kdyby spal v dormitári, sotvakdy by litoval.

Protože však není správné, když někomu vladař straní,
nechtěl, aby touto volbou byli druzí pohněváni,
takže se jim omluvil a poděkoval za pozvání;
každému, a já byl první, slíbil svoje smilování.

Vida, že se dohádali a najednou tiši jsou,
aniž můj pán našel lože, kam by složil hlavu svou,
poklekl jsem před Amorem a před jeho družinou,
žádaje ho o laskavost, a poslyšte o jakou:

„Pane, tys mne vychovával od dětství až k těmto

dnům,

vedl jsi mne k rozumu a kárával můj nerozum:
znám-li tedy jaké dobro, znám je díky tvým pokynům,
a proto ti k tvému svátku nabízím svůj vlastní dům.“

Amor byl tak velmi laskav, že mou žádost vyslyšel,
sebral svoji družinu a bydlet pod mou střechu šel;
každý ho tam doprovodil, každý z toho radost měl,
a já jsem se namouvěru dlouho už tak nepoměl!

Větším dílem se ti lidé odebrali domů zase,
zůstala však muzika, a ta je se mnou v každém čase.
Don Amor si umínil, že o každého postará se,
ale viděl, že můj domek nestačí tak velké chase.

„Postavte můj stan,“ povídá, „na palouku zeleném:
kdyby se kdo zamiloval a chtěl za mnou přijít sem,
ve dne v noci tady bude lešeníčko, na kterém
může se mnou každý mluvit jako se svým přítelem.“

Nežli Amor poobědval, na palouku stan se bělá,
a práci tak dokonalou živá duše neviděla,
ba já věřím, že to dílo pocházelo od anděla,

neboť žádný smrtelník nic podobného neudělá.

Kterak ten stan postaven byl, budu nyní vyprávět,
a kdo to chce všechno slyšet, přijde pozdě na oběd.
Je to dlouhá historie, nesmí se však zamlčet:
mnohdy kvůli krásné písni zapomeň večeret.

Stožár, který všechno drží, dovedně je vyřezán
z nejskvělejší slonoviny a má celkem osm hran;
třpytivými drahokamy obložen je ze všech stran,
takže jeho jasná záře osvětluje celý stan.

Jeho vrchol ozdobili nejkrásnějším drahokamem,
myslím, že to rubín byl, a zářil jasně jako plamen:
nebylo už třeba slunce, všechno zastal tento kámen;
každý dílec toho stanu hedvábným byl vypjat lanem.

Nerad bych vás zdržoval, a proto rychle dále jdu,
na všechno by nepostačil papír v celém Toledu:
tolik věcí zbývá popsat, a jestli to dovedu,
věřte mi, že zasloužím si dobré víno k obědu.

Sotva člověk vešel dovnitř, stál po pravé ruce jeho
stolců díla fortelného a způsobu vznešeného;
za tím stolcem hořel oheň a šlo velké teplo z něho,
u tabule jedli tři a jeden čekal na druhého.

Tři zemané seděli tam, tři zemané jedli tam,
všichni před tím velkým ohněm, jeden každý ale sám:
od jednoho ke druhému nedosáhne dlouhý trám,
mezi ně však nepropadne ani grešle, povídám.

První z těchto stolovníků jedl první pastináky,
krávy začal krmit mrkvi, kobyly a hřebce taky,
volům nové mouky dal a mezi prací s dobytčaty
ukrajoval bílý den a studil všechny ranní ptáky.

Listopad

Louskal nové ořechy a opékal si kaštany,
kázal zasít ozimy a prosekat les na stráni,
pozabíjet tlusté vepře, strhnout boudy ze slámy;
báby sedí u ohně a začínají s bajkami.

Druhý jedl samé maso naložené do soli,
jeho talíř proměnil se v zasněžené údolí;
lišuje si nový olej, v teple ho nic nebolí,

Prosinec

když si líbá zkřehlé prsty, zima trochu povolí.

Uzené jí s kapustou a po obědě uhání
pročišťovat víno v sudech; oba tito zemani
mají teplé kalhoty a kožich jako berani.

Za nimi pak posedává třetí s dvěma hlavami:

je to hlaváč velmi velký, který hledí vzad i vpřed,
jí slepici na česneku, často ji má na oběd;
uzavírá všechny sudy, dolévá už naposled,
a že chce mít víno řízné, naváží si pod ně led.

Káže sluhům zvednout ploty všude, kde se svalily,
čistit stoky, dělat žlaby, spravít vše, co zkazili,
hlídat plné stodoly a dobře zamknout obilí;
do pancíře se mu nechce, v kožiše je za chvíli.

O kus dále sedí spolu u stolu tři větší páni,
všichni tři jsou rytíři a neřeknou si slůvko ani:
ač na sebe nedosáhnou ani dřevci z velšských klání,
nepropadne mezi nimi jediný vlas jemné paní.

První z nich je trpaslíček, vyčnívá mu jenom hlava,
hned nabírá moldánky a hned se bujně pochechtává;
na palouku velmi starém vyrůstá mu mladá tráva,
vede s sebou nové jaro, staré zimě sbohem dává.

Nejvíce všem přikazoval prostříhati vinohrad,
nabrousit si nožičky a bez prodlení roubovat,
vysazovat nové víno, zavčas o ně pečovat;
maličký byl jako chlapec, žízňivý byl jako chlap.

Druhý volá na kopáče, aby révu okopali,
a posílá roubovače, aby svoje nože vzali,
bílou révu otevřeli, černou do ní roubovali:
všechno žene do páru a s milováním neotálí.

Chodí s ním tři raráškové na řetěze uvázaní,
prvnímu z nich přikazuje, aby trápil každou paní
a v těch místech, kde je dobrá, neodbytně tlačil na ni;
sám se opřel do ovsů a strká do nich bez ustání.

Druhý rarah protahuje opatům a mnichům kosti,
arcikněží s paničkami svěřují mu důvěrnosti,
za což jim ten přítelíček dovoluje po libosti
utráceti ofěry a mluvit samé daremnosti.

Dřív se najde bílá vrána, než skončí to hýkání!

Blázní oni, blázní ony, blábolí jak ze spaní,
a když se čert s čertem sejde, jsou z nich dobří kumpáni:
v neplechách a lotrovinách zhola nic jim nebrání.

Třetí z těchto rarachů pak pověřen je pánem svým,
aby vlezl do hlavy všem oslům, jakož oslicím:
vymetá jim všechen rozum — o takových pádech vím —,
takže jančit nepřestanou dříve nežli na podzim.

Poslední pán u tabule, to je rytíř plný kvítí,
větretem zvedá pšenice, a že chce dobrý olej mítí,
řeže proutky z olivy a pospíchá je zasaditi;
ustrašení holobrádci lekají se hromobití.

O kus dál tři grandí tančí, jeden každý s ostatními:
i když ani špička kopí nepropadne mezi nimi,
od prvního ke druhému táhne se kus velké dřiny
a třetího nedohoní ani kroky nejdelšími.

První z grandů obtěžkává ovoce i osení,
ráno snídá kozlí játra obložená revení,
obědvá jen kohouty a v kurníku je zděšení,
k večeri má často pstruha nebo lehkou pečení.

Třebas chodí velmi pyšně, pyšněji než hejno pávů,
nevydrží na slunci a nemůže dál pro únavu,
neboť z velkých letních veder bolavou má celou hlavu:
na vysoké hoře hledá větérek a chladnou trávu.

Druhý držel v ruce srp a stínal každý ječný klas,
prošel pole za polem a požal celý zeměpás,
natrhal si mladých fíků, rýži sklídlil v pravý čas,
a když jedl trpké hrozny, nakřápl si o ně hlas.

Přinášel si cizí kůru, očkoval ji do kmene,
olizoval plástev medu a měl čelo zpocené:
proto pořád lokal vodu z ledového pramene,
a jak se cpal třešněmi, měl všechny prsty červené.

Třetí z těchto mocných grandů vedl svoji čeládku
do žita a do pšenice na všech polích u statku,
ve štěpnici natrásl si jablek plnou ošatku;
ovád létal kolem osla a kousal ho do zadku.

Grand se pouští do koroptví, velice si pochutnává,

válí sudy z vinných sklepů, zamrznout je nenechává;
mouchy trápí dobytek a stává se, že mnohá kráva
vláčí svoji tlamu prachem, protože jí klesá hlava.

Jednou cestou jedinou sem kráčejí tři rolníci,
na druhého čeká první, který vede trojici,
druhý čeká na třetího až na samé hranici,
ale svoje setkání si všichni musí odříci.

První jedl zralé fíky, ochutnával zrnka révy,
mlácením a převíváním odděloval od zrn plevy,
nosil z mlatu čistou slámu a vystýlal všechny chlévy;
přivádí k nám podzim, starost a bolesti bez úlevy.

Druhý tluče na obruče ve vinařském sklepě svém,
vyváží hnůj na úhory, v sadě třese ořechem,
uklízí si strniště a ohrazuje svoji zem,
začínaje s vinobraním pod loubím i za plotem.

Třetí tlačí dobrá vína, naplňuje po pořádku
všechny sudy, které má, a nerozlije ani kapku;
přikazuje rozsévačům osít pole kolem statku,
pomalu se blíží zima — a jsme zase na začátku.

Při takové podívané byl jsem jako u vidění,
byla to však samá pravda, žádný přelud nebo snění.
I prosil jsem svého pána o patřičné vysvětlení,
abych mohl rozpoznati, co to je a co to není.

A protože v Amorovi vzdělaného pána mám,
do jediné sloky vměstnal všechno, o co běží tam,
aby každý, kdo ji přečte, poradit si mohl sám;
co tak stručně odpověděl, nezatajím ani vám:

„Ten stolec a stůl a tanec s jednou cestou jedinou,
to jsou čtyři roční doby, jedna čeká na druhou;
ti lidé jsou měsíce a ve všem jako ony jsou:
jakkolivěk čekají se, nikdy spolu nepůjdou.“

Mnoho jiných zvláštností, a nechce se jim věřit ani,
viděl jsem v tom jeho stanu, ale nechci, milí páni,
abyste se rozmrzeli pro tak dlouhé povídání:
proto končím s předmluvou a spěchám k tomu, co je za ní.

Odebrav se do stanu, jenž na zeleném palouku stál,
uložil se Amor k spánku, uvnitř však jen krátce zůstal;
když posléze probudil se, byla všechna lůžka pustá,
neboť jeho průvod snídal u seňora Masopusta.

Vida, že má volnou chvíli, troufl jsem si pána svého
obtěžovat otázkami z času právě minulého:

Proč mě pořád přehlížel? A kdeže bylo sídlo jeho?
Povzdechl si jako člověk, který prožil mnoho zlého,

a takto mi odpověděl: „V zimě jsem šel do Sevilly,
všechna města andaluská procházejí s velkou pílí,
a že mi v nich milerádi, milerády k službám byli,
žil jsem si tam jako v ráji, v ustavičné kratochvíli.

Po příchodu Postnídoby odešel jsem do Toleda
s vírou, že mi toto město všechny možné rozkoše dá,
ale bylo tolik zbožné, že jsem musel mlčet leda:
málokdo si na mě kývl, málokdo mi košem nedal.

Přebýval jsem v krásném domě malovaném do červena
a tam za mnou chodívala na návštěvu mnohá žena
dlouhým postem vyhublá a modlitbami unavená;
když mě z města vyhodili, vzal jsem nohy na ramena.

Zamřkl jsem do kláštera, abych nebyl na očích,
ale co to platné bylo, když tou dobou mnohý mnich
v klauzuře i na hřbitově hleděl si jen žalmů svých:
viděl jsem, že v této bídě dozajista zašel bych.

Doufal jsem, že polepším si, vyhledám-li jiný řád,
kde mě z nouze vysekají, hledal jsem jej marně však:
všude samé modlitby a almužny a postní hlad,
všude se mi vyhýbali, jako bych byl zabiják.

Plná ústa lásky měli, ale mně ji odpírali,
viděl jsem jen jejich tváře, ale skutky utíkaly.
Kde jdou dobře obchody, tam člověk zůstat neotálí:
nechceš-li však prohloupiti, nespí, kde tě nevítili.

Bezradně a bezmocně jsem bloudil potom ulicemi,
ale když jsem neuslyšel od jediné tamní ženy
nic než *Ave Maria*, tu byl jsem jako opařený;
velice mě rozlítlo, že tak špatně vede se mi,
a prchal jsem rychle dále, až v tom postním čase zlém

dorazil jsem do Castra, a musím říci, že se v něm zachovali velmi dobře ke mně i k mým lidem všem, i když leckdo vyčítal mi, že prý špatný otec jsem.

Vrátil se však Masopust a nehodlám se trápit víc: katolickou Postnídobu pošlu na pouť do Prčic, prohlédnu si jarní trh a nebude mi bránit nic, abych jezdil se svým zbožím do měst, jakož do vesnic.

Na třetí den po tom svátku, v tuze časné době ranní sebral Amor družinu a začal svoje putování. Zanechal mi tady starost, ale také radování: je to jeho dávná zvyklost a pokaždé trvá na ní.

Vždycky, ať to kdekoli je, přináší dost utrpení, jakož i dost blaha pro ty, kteří jsou jím zapálení; vždycky mu jde o radost a o štěstí a potěšení, mrzouti a bolestní mohou mu být ukradeni.

KTERAK SE ARCIKNĚZ ZNOVU ZAMILOVAL

V neděli po velikonocích bylo v kostele veselo, kněží a žakéři chodili ze svatby na svatbu a všude se hodovalo: kdo býval sám, měl teď paní, a já po těch radovánkách také zatoužil, protože samota je věc tuze krušná. Poprosil jsem Klášterejdu, ať se mi poohlédne po nějaké krasavici; zkoušela mě pak dohodit bohaté vdovičky, ale k mému zármutku z toho nebylo nic. Řekla: „Kde tě nechtějí, tam se netlač.“

Na svatého Marka, o jednom z nejslavnějších svátků v roce, jsem zahlédl přespanilou dámu pohrouženou do modliteb, a hned jsem k ní vyslal svou bábu na milosrdnou návštěvu. Přestrojila se za prodavačku šperků a přemlouvala ji: „Lépe je mít dobrého přítele než špatného manžela, a poslala bych vám toho nejlepšího ze všech.“ Ale vrátila se od ní s verši o hrdličce, která prý řekla přelétavým dámám: „Nestyďte se měnit svou lásku kvůli novým

ženichům?“ A protože tato paní už svého pána měla, oželela mě právě tak jako já ji: každou ženu člověk dostat nemůže. Tak jsem zůstal opuštěný a znovu jsem vzkázal pro svou staruchu.

KTERAK KLÁŠTEREJDA RADILA ARCIKNĚZI, ABY SI NAMLUVIL JEPTIŠKU, A CO SE MU S NÍ PŘIHODILO

Povídá mi Klášterejda: „Přítelíčku, radím vám, namluvte si jeptišku, já přece vím, co povídám: bude si vás považovat, chránit proti klevetám, s tou poznáte dozajista, co je láska jako trám.

Vždyť jsem u nich sloužila a žila dobře deset let, a říkám vám bez legrace, přátel mají bezpočet. A co darů přenáramných a co jídel na oběd a co vzácných lektvarů, to nejde ani povědět!

Na lektvarech nešetří, a proto jejich pánové dostávají citrónové, ořechové, kdoulové a ze všeho nejčastěji obyčejné mrkvové; sotvaže jim pošlou jedny, starají se o nové.

Mají dosti kozincových, kmínových i kmínkových, alexandrijských i jiných, zázvorových, medových, mají také hvozdíkový, který bývá z nejlepších, citrónový opatský a rozetový z novějších.

Mají lektvar kozlíkový, sturačový, fenyklový, ale také korálový, perlový a hřebíčkový, velejemný santalový i ten vzácný vstavačový, který bývá tuze drahý nejednomu amantovi.

Víte, co ty klášternice mají cukru? Já to vím! Celičké jsou obložené kostkovým i práškovým, krystalovým, homolovým, fialovým, růžovým, medovým a kdovíjakým, ani vám to nepovím.

Kam se hrabe Arábie a francouzský Montpellier! Tolik léků lásky nezná ani slavná Valencie!

KTERAK ZEMŘELA KLÁŠTEREJDA
A KTERAK JI ARCIKNĚZ OPLAKÁVAL,
SPÍLAJE A KLNA SMRTI

Říká jeden filozof a píše ve svém pojednání,
že nám velký žal a smutek nakonec i myslet brání;
a já mám žal tolik velký, že nemohu mluvit ani:
Klášterejda nerejdí už, nechodí a neuhání.

Umřela mi moje bába! Už jí zvoní hrana!
Nadobro mi dosloužila! Ach, to je mi rána!
Nenalézám pro to slova, neboť mnohá brána,
která se mi otvírala, je teď zamykána.

Ó ty smrti, smrt na tebe, abych se tě mohl zbýt!
Zabila jsi stařenku mou! Rozdupala jsi můj štít!
Strašlivá jsi nepřítelka, nemůžeme horší mít,
a to trpké pomyšlení bere lidem všechnen klid.

Byť i člověk brnění měl, ty ho, smrti, probodneš.
Dobrého i nedobrého, šlechtice i nízkou veš
zaokrouhlíš k jedné ceně a za tu je kupuješ:
papeže a panovníky považuješ za veteš.

Nedbáš dluhů ani přátel, erbů ani postavení,
věčně stojíš proti všem a věčně se tvé zuby cení,
ani láska, ani soucit, ani míra v tobě není,
jenom krutost, jenom bolest, zármutek a utrpení.

Tobě nikdo neuteče, nenajde si dobrou skrýš,
a nikdo tě nepřemůže, každému se ubráníš.
Nosíš smutek do domu a přicházíš s ním jako myš,
na nikoho nechceš čekat, stále někam uháníš.

Tělo, které zpusťošilas, necháš červům napospas,
s duší, která bydlela v něm, upaluješ jako ďas;
jakživi si nejsme jisti, kdy a kde nám zlomíš vaz:
jen o tobě promluví a už mi vstává každý vlas!

Všichni lidé bez výjimky velmi si tě oškliví,
a proto když na někoho padne stín tvůj strašlivý,
jakkoli jim drahý býval, rázem se jim zprotiví
a hned se mu vyhýbají, jako by byl prašivý.

Ti, kteří ho vítali a milovali, dokud žil,
jsou na něj jak na cizího, sotva duši vypustil:
příbuzní a přátelé ho nenávidí ze všech sil,
všichni před ním utíkají, jako by to pavouk byl.

Rodičové začnou se svých milovaných dětí báti,
přátelé a přítelkyně všechnu dobrou vůli ztratí,
věrné ženy přestávají svoje muže milovati:
kamkolivěk, smrti, přijdeš, tam se každá láska zhatí.

Položíš-li bohatého, oškubeš ho ze všech stran,
nezbude mu špetka z toho, čím byl dosud zasypán;
kdo zaživa býval milý, vznešený a jemný pán,
po smrti je velmi hnusný, smrdutý a sprostý kmán.

Nenajde se jedna kniha, listina či sepsání,
ani mudrc, který tebe netupí a nehaní:
má-li pro tě někdo chválu, jsou to jenom havrani,
kteří mají z mrtvol oběd, večeri i snídani.

Krkavcům, těm nezatajíš, kdy a kým je nasytíš,

ale nám to neprozradíš, ačkoli to dobře víš!
Tomu, kdo by dobro činil, DNES pomůže víc, než když
krákáš pořád svoje ZÍTRA a náhle ho překvapíš.

Neračte být, pánové, jak havran, tato potvora,
která na nás ustavičně ZÍTRA, ZÍTRA krákorá:
můžete-li pomáhati, nečekejte na zítro,
možná se už nedočkáte, neboť život je jen hra,

a v té hře se naše štěstí, naše zdraví rychle mění:
dříve než se nadějeme, prohrajeme celé jmění.
Pomoc, kterou slibujete, nic než holé slovo není,
odějte ji svými skutky, než budete usmrceni.

Kdo falešnou kostkou háže, nevyhrává, ale tratí,
myslí si, že hodí nejvíc, a kostka se neobráčí:
dobré skutky, přátelé, se snažte závčas vykonati,
protože smrt nepočká a každého nás do tmy sklátí.

Mnozí křičí „Sázím všechno!“, chtějíce mít hodně zlata,
a když se jim kostky zvrtnou, čeká na ně velká ztráta.
Shromazďuje člověk poklad, aby dělal potentáta,
ale potom přijde smrt a zanechá mu trochu bláta.

Ztrácí řeč a ztrácí rozum, jeho sláva pomine,
ze všeho, co nashromáždil, nevezme si jedině:
nezbývá čas na poklady, na testament taky ne,
statky vezme vichřice a všechno se v ní rozplyne.

Vyčichnou-li příbuzní, že nebude už dlouho žíti,
co chvíli se spolu radí, jak to všechno poděditi,
vyzvídají na lékaři, co nemocný, jak se cítí,
a když se mu vede lépe, odcházejí jako zbití.

Rodní bratři, rodné sestry hodiny a dny své tráví
čekáním, kdy umíráček oznámí jim dobré zprávy:
přestože jsou jedné krve, velice jsou nedočkaví,
vážíce si jeho peněz více nežli bílé hlavy.

Když vyletí duše z těla bohatého hříšníka,
leží v zemi opuštěný, neboť každý utíká
rozkrádat, co zanechal, a shánka je tak veliká,
že kdo nabral nejméně, ten ze všech nejvíc naříká.

Když mrtvého nesou z domu, pospíchají stále víc,
bojí se, že budou muset lámat zámky u truhlic;

ze zádušní ani nejdou, a z tolika pokladnic
zaplatí mu nakonec jen rubášek a jinak nic.

Pánu Bohu ani chudým ničehož nic neodloží,
nevzpomenou na modlitby, nezaplatí služby boží;
jediné, v čem vynikají, když podědí tolik zboží,
bývá náрек nad hluchým, a ten mu nijak neposlouží.

Když mrtvého pochovají a odejdou ze hřbitova,
málokdy a neradi zaň ztratí na mši dvě tři slova;
nalezli, co hledali, a každý si to dobře schová:
peníze teď budou jejich, duše bude Satanova.

Je-li vdova bohatá a dosud hezká na pohled,
myslívá si na druhého, ještě než jde na pohřeb:
drží smutek bez žalu a brzy začne uhánět
toho, kdo má více peněz anebo jen méně let.

Dlouho šetřil nebožtíček, komu, to se nedoví:
a třebaže den co den se stává případ takový,
lidé se svým testamentem nikdy nejsou hotovi,
ani když už sami vidí vcházet smrtku pod krovy.

Smrti, sbírám sílu v srdci, nemysli, že utichám!
Jediného neposílíš, každý tebou usychá,
ropuchám ho předhazuješ, jen co chudák dodýchá:
zlomocná a škodlivá jsi nejinak než řeřicha,

protože kdo přejí se jí, toho začne bolet hlava,
a tak je to taky s tebou: kyj, kterým tvá ruka mává,
hlavy těžce poraní a zchromí těla dosud zdravá,
žádné léky nepomohou, všem tvá zloba odolává.

Neušetříš krásné oči, obracíš je rázem v sloup
a zároveň oslepuješ, takže hasnou jako troud;
vykotláváš celou hrud' a jazyk svážeš do svých pout,
komukoli závidíš a všim dovedeš pohrdnout.

Ničeho nám nepřeješ, i sluch a čich a chuť a hmat,
všech pět smyslů, které máme, přicházíš nám odebrat:
tolik je tvých zločinů, že nespočte to nikdo snad.
Když ti všude tolik klnou, kdepak budeš nocovat?

Obnažuješ každou cudnost, krásu měníš v prašivinu,
znevažuješ každou vážnost, na čistotu házíš špínu,

ze statnosti děláš slabost, moudrost měníš v bláznovinu,
převeliká tvoje hořkost do medu nám kape blínu.

Štěstí vedeš do neštěstí, zlato necháš zrezivět,
jemnost ženeš do hrubosti, znetvořuješ libý vzhled,
poskvvrňuješ nevinnost a všechnen zápal měníš v led:
smrti, jsi vrah života a nenávidíš tento svět!

Nikdo z tebe nemá radost, ale ty ji můžeš míti
z přemnohých, co vraždí, ničí a drancují jako líti;
co je dobře postaveno, to se pod tvým kyjem zřítí,
vše, co na svět narodí se, musí skončit ve tvé síti.

Žádné dobro nevystojíš, ale zlo máš nejraději,
tvá povaha ukrutná je, dna a mor jsou blízcí její:
přicházíš-li někam brzy, všichni na to doplácěji,
nejlépe se vede tomu, za kým zajdeš nejpozději.

Ty jsi první ze všech zel a po tobě je peklo hned,
peklo, v kterém uměla ses jednou provždy zabydlet;
zalidňuješ dáblův pelech, vyliďňuješ tento svět,
vychloubáš se: Sama jsem, a pobiju vás bezpočet!

Smrti, celé peklo vzniklo kvůli tobě jedině!
Kdyby člověk navěky žil v pozemské své krajině,
nemusel by s hrůzou hledět ke tvé strašné končině,
ani by se nestrachoval, že mu vlezesh do síně.

Naplňuješ hřbitovy a vsi a města pustošíš,
stavíš stále nové hroby, ale bouráš celou říš;
vždyť i svatí modlili se ze strachu, že přicházíš:
krom Boha se všichni děsí, jaký na ně vložíš kříž.

Ty jsi, smrti, vyprázdnila nebesa a křesla svatá,
anděly tak velmi čisté změnila jsi v kusy bláta
a z každého udělala pekelného rabiáta:
za tvůj chléb ta vzpurná cháska platí jako mourovatá.

Stvořitel ti život dal, a tys ho za to zabít chtěla!
Vždyť i Ježíš, Bůh a člověk, trpěl, když jsi přicházela!
Toho, před nímž strachují se nebesa i země celá,
zkrušila jsi velkým strachem a všechno v něm zpřevracela!

Boha se i peklo leká, ale ty ses nelekala!
Bál se Ježíš o své tělo! Dušička v něm byla malá!
Jako člověk velmi trpěl, když jsi před ním, smrti, stála!

Jako Bůh však neděsil se, neboť jsi ho nepoznala!
Nepoznala, neviděla! On však viděl, kdo se mstí!
Jeho smrti přeukrutné zalekla ses nejvíc ty!
Celé peklo porazil a rozmetal tvé dědictví!
Zabilas ho na hodinu! On tě zabil navždycky!

Když tě Bůh porazil, poznalás ho a bála ses pak tisíckrát víc než on. Chtělas ho dostat do svého pekla, ale zatím z něho svou smrtí vykoupil Adama, Evu, Seta, Kaina, Jafeta, mnohé patriarchy, proroky a světce včetně Abraháma, Mojžíše a Jana Křtitele, a tolik jiných, že to ani vypovědět nelze. Přebývají s ním v ráji, a čím více jej milovali, tím větší slávy tam došli. Nešťastníky, kteří zůstali v tvé moci, trápíš pekelným ohněm a věčnými mukami: těch nás Bůh uchraň a ty se nám, smrti, nepošklebuj.

Ó ty smrti nezřízená, kéž se jednou zhubíš sama!
Za co mi tak ubližuješ? Kde je věrná staruška má?
Ty jsi mi ji zabila! A svatou krví Krista Pána
omyta je z této ženy každá vina, každá hana!
Ach má dobrá Klášterejdo, skončila jsi svoji práci!
Co jsi měla zákazníků, a teď sama zůstala jsi!
Kam jsi mi to zabloudila? Marně se ptám po tvé štaci!
Kdo se vydal touto cestou, se zprávou se nenavrací.
Pro tebe však jistě bylo místo v ráji zamluveno!
Jistě v kruhu mučedníků ozývá se tvoje jméno!
Tolik toho na světě máš kvůli Bohu odtrpěno!
Kdo jen mi tě nešťastnému ukradl, ty vzácná ženo?
Vroucně prosím Hospodina, aby ti svou slávu přál,
neboť lepší namlouvačku nikdo nikdy nepoznal:
zveršuji ti na hrob nápis, který by to šířil dál,
aby ten, kdo nepotkal tě, znal tvůj život a můj žal.
Pomodlím se za tvou duši, žebrákům dám na oběd,
dám na mši i na ořeru, nebudu s tím otálet:
Pane Bože všemohoucí, ty jsi spasil celý svět,
spas i moji Klášterejdu a nerač ji vyhánět.
A vy, dámy, nesmějte se! Jestli vám kdy posloužila,

měly byste držet smutek a nemít mě za žvanila:
měly byste oplakávat její očka ušlechtilá,
co složila na zem každou, na kterou je políčila.
Milostpaní nebo služka, schovaná či zavřená,
každá byla na tom lovu chycena a skolená:
věru nevím, komu by ta ztráta tolik želená
nesevěřela útroby a neroztřásla kolena.

Složil jsem jí epitaf, a protože mi bolest brání
jaksepatří básníkem být, nebude moc dlouhý ani:
všichni, kdo jej uslyšíte, prostě Pána Boha za ni,
za tu, která láskám vašim sloužila až do skonání.

EPITAF PRO STRAKU

Já Straka zde v hrobě ležím, těžký kámen kryje mě:
dokavad jsem běhávala, žila jsem si příjemně,
mnohého jsem oženila, moudře, a ne daremně,
stačilo však maličko a zapadla jsem do země.

Zákeřná smrt znenadání lapila mě do tenat!
Příbuzní a přátelé! Už nechcete víc pomáhat?
Čiňte dobře celý život, aby vás měl Pán Bůh rád,
a budete stejně dobře jako Straka umírat.

Bůh ať žehná poutníkovi, který za mnou přišel sem,
ať mu pravou lásku dá a přítelkyni k radostem.
Pomodli se za mě hříšnou, kterou kryje černá zem,
a kdyby ses modlit nechtěl, neklň mi, já mrtva jsem.

JAKOU ZBROJÍ SE MÁ OBRNIT KAŽDÝ KŘESŤAN, ABY ZVÍTĚZIL NAD ĎÁBLEM, SVĚTEM A TĚLEM

Přátelé, před smrtí nás nezachrání žádná náhoda, a proto
do zbraně, ať neskončíme v pekle! Kromě smrtelných
hříchů na nás útočí jejich tři původci: tělo, ďábel a svět.
Ozbrojme se proti nim sedmi svátostmi, dary Ducha

svatého, ctnostmi a milosrdnými skutky. Proti chtivosti budiž naším kyrysem svátost křtu, dar moudrosti, která netouží po cizím, ctnost spravedlnosti, odívání nahých a svatá naděje; proti pýše budiž naším mečem velká pokora, dar bázně boží, ctnost mírnosti a poctivosti, ubytování chudobných a víra v boží odměnu za dobré skutky, jakož i to, že nekrademe a nečiníme násilí ženám, kterýmžto utvrzením ve víře pýchu vykořeníme; do lakomství bijme kyjem, kterým je dar pobožnosti, rozdávání almužen, soucit s chudobnými, ctnost přirozené spravedlnosti a pokory, svátost kněžského svěcení, pevná víra jasnější než křišťál a sňatky s nuznými sirotami; smilstvu se ubráníme lehce, budou-li našimi loketníky, nákolníky a holeněmi cudnost, svědomitost, dar síly, svátost manželství, sňatky s ubohými žebráky a napájení žíznivých; proti hněvu budiž naší přilbicí dar rozumu, milosrdenství, ctnost naděje, velká trpělivost, navštěvování nemocných, svátost pokání, nenávisť k urážkám a láska k dobré shodě; nad obzřetvím nám pomůže zvítězit střídmost a půst, dar umění dodržet míru a jíst jen tolik, aby se dostalo i na chudé, jakož i svátost oltářní; proti šípům závidění se ozbrojme mocným a malovaným štítem, kterým je dar rady, svátost posledního pomazání, pohřbívání mrtvých, soucit, jakož i to, že neubližujeme prostým a neurážíme chudobné; proti lenosti, hříchu ze všech nejprohnanějšímu a nejšalebnějšímu, jenž má více synů než vzteklá fena, se obrňme poutěmi na svatá místa a modlitbami a myšlenkami, jež plynou z dobrých skutků. Stejně neúnavně porážejme tři nepřátele základní: svět milosrdenstvím, tělo postem a ďábla srdcem. Všechny hříchy se z nich rodí jako řeky z věčných pramenů, a proto nás chraň Bůh před těmito zlými rodiči, syny a vnuky a dej nám sílu k vítěznému boji, aby nám při posledním soudu mohl říci Ježíš Kristus: „Pojďte ke mně, blahoslavení!“

O VLASTNOSTECH MALÝCH ŽEN

Zkrátím svou řeč, pánové, ať není příliš zdlouhavá, neboť malá kázáníčka zdají se mi lákavá stejně jako malá žena nebo krátká rozprava: co je stručné, ale dobré, to nám v srdci zůstává.

Velký smíšek bývá blázen, velký mluvka sklízí smích, ale velká láska bydlí vždycky v ženách maličkých; za malé jsem dával velké, ale malou nedal bych: kdybych za ni dostal velkou, nad výdělkem zplakal bych.

Amor po mně žádal chválu malých paní, jakož panen, aby každý s jejich ctnostmi mohl býti obeznámen; povím vám to tedy v žertu pro ten účel zveršovaném: studené jsou jako sníh a horké více nežli plamen.

Navenek jsou tuze chladné, v lásce hořící neustále, v loži hravé, rozesmáté, potěšení dokonalé, v domácnosti moudré, tiché, pečlivé a všeho znalé, našlo by se toho více, jen musíte hledat dále.

Hyacint je malý kámen, ale jasný jako den, cukr bývá velmi sladký, i když je ho kousek jen: velká láska ukrývá se do malých a drobných žen, málo slůvek stačí tomu, kdo je dobrým milencem.

Dobry pepř má drobounká, ba nepatrná zrníčka, ale hřeje víc než ořech, byť ho byla trošička: když se vzdává malá žena, jakkoli je maličká, není věru jedné slasti, kterou muž nehyčká.

Jako bývá malá růže krásnou barvou obdařena, jako v malém kousku zlata ukryta je velká cena, jako v trošce balzámu je vůně velmi utěšená, tak i velká láska bývá, kdekoli je malá žena.

A tak jako malý rubín mívá v sobě velký třpyt, velký jas a ušlechtilost, kterou nutno ocenit, tak i malá žena mívá velké kouzlo, velký cit, bývá velmi spanilá a umí vždycky věrná být.

Slavík bývá velmi malý a skřivánek jakbysmet, ale zpívat jako oni velký pták by nedovedl: malá žena nemusí těm velkým vůbec závidět,

její přízeň bývá sladší nežli cukr nebo květ.

Papoušek a žluva přece nejsou žádní velikáni, ale oba sladce křičí a pro svoje štěbetání stejně jako pro krásu jsou všeobecně uznáváni: nejinak než malá žena, co se týká milování.

Kulhá každé přirovnání, neboť žena, je-li malá, bývá nebe na zemi a spokojenost dokonalá, útěcha a požehnání, slast a radost neskonalá; ale vlastní zkušenost je lepší nežli cizí chvála.

Vždycky hledím po maličkých raději než po větších, velkému zlu utíkatí není přece žádný hřích: ze dvou zel si vybrat menší radí mnoho moudrých knih, a proto se zamilujte do nejmenší z nejmenších!

KTERAK VZAL ARCIKNĚZ DO SLUŽBY FRETKU

Rozloučil se s námi únor, a když světem březem šel, rarášek, všech neřádů a nepravostí sběratel, lovil pány opaty a už jich plnou sukni měl; kromě nich si nesl z lovu plnou náruč ženských těl.

A protože bez poslice byl bych musel zůstat vzadu, na vzkazy a na posílky najal jsem si bez odkladu mládenečka jménem Fretka, vhodnějšího těžko najdu: krom čtrnácti chyb jsem na něm nenalezl žádnou vadu.

Byl to lhář a opilec a poberta a pomlouvač, falešný hráč, hašteřivec, netýkavka, zaříkač, hadač z ruky, obžera a špinavec a sprostý rváč, pitomec a velký lenoch: hle můj štít, můj namlouvač.

Dvakrát týdně nedotkl se ani lžice, ani misky. Neměl co jíst? Hned se postil, pravý křesťan katolický. Nemohl jíst? Hned se postil, v bolestech a mučednický. Dva dny v týdnu prostředník můj odříkat se uměl

vždycky.

Ale často cituje se jedno staré přísloví, že je lépe nadávati mizernému oslovi

než mít otep na svých zádech: život už byl takový, že mi prostě nezbývalo než se svěřit poslovi.

Řekl jsem mu: „Hledej, brachu, novou mošnu, ale hned.“

Povídá mi: „Beze všeho, bude tu co nevidět; já už vám ji, pane, splaším, i kdybych měl zbořit svět: častokrát i špatný pes má dobrou kůstku na oběd.“

Uměl jenom velmi málo, pomalu a špatně číst; povídá mi: „Všechno bude, jen mi pro ni dejte list. Ne že bych se vychvaloval, ale to si buďte jist, že když začnu něco vařit, hodí se to taky jíst.“

Svěřil jsem mu psaníčko, a musím říci: bohužel. Četl si je celé nahlas, právě když s ním přes trh šel! Řekla mu ta jistá paní: „Táhni, čerte, do pekel! A vyříd tam svému pánu, aby na mě nemyslel.“

KTERAK ARCIKNĚZ UČÍ ROZUMĚTI TÉTO KNIZE

Svatá Panna Maria je, jak jsem jednou řekl vám, počátek i konec dobra, tak věřím a vyznávám: proto čtyřmi písničkami, které pro tu Paní mám, dělám tečku za svou knížkou, aniž ji tím zavírám.

Může býti ku prospěchu všem, které má před sebou: budou-li ji čísti tomu, kdo má ženu škaredou, nebo když ji pozná žena, která žije s darebou, služba Bohu se jim stane neodkladnou potřebou.

Zatouží jít na mši svatou, obětovat každou chvíli, nešetřiti na almužnách, aby chudým přilepšili, dávat chléb a dávat peníz, modliti se s velkou pílí, neboť tak se slouží Bohu: to jste, chlapi, pochopili. Kdokoli se vyzná v básních, může si, když bude chtít, k této knize přidat svoje anebo ji vyspravit. Ať jde z ruky do ruky a ke všem, kdo ji chtějí mít, jako míček, jemuž dámy nedopřejí nikdy klid. Protože je Pravé lásky, mějte ji i pro jiné,